

Merjenje uspešnosti implementacije policijskega dela v skupnosti v Sloveniji¹

Branko Lobnikar,² Kaja Prislan,³ Maja Modic⁴

Policijsko delo v skupnosti je v strokovni javnosti sprejet sodoben koncept izvajanja policijskega dela v lokalnih okoljih, ki ga je v strateških dokumentih opredelila tudi slovenska policija. Raziskovalci policijske dejavnosti pojasnjujejo, da so zaželeni rezultati policijskega dela v skupnosti preprečevanje kriminalitete, zmanjšanje stopnje strahu pred kriminaliteto, zadovoljstvo prebivalcev z življenjem v skupnosti, rešene težave ter legitimnost in zakonitost policijskega dela. V okviru policijskega dela v skupnosti je reaktivni pristop zamenjan s proaktivnim pristopom k reševanju problematike kriminalitete, nereda in ostalih vznemirjajočih okoliščin, ki prebivalce dokazano najbolj motijo. Cilj policijskega dela v skupnosti je izboljšanje kakovosti življenja prebivalcev z vidika varnostnih pojavov. V prispevku avtorji na vzorcu prebivalcev različnih okolij v Sloveniji (n = 1506) analizirajo, kako prebivalci ocenjujejo kakovost implementacije policijskega dela v skupnosti v njihovih bivalnih okoljih. Za potrebe analize je bil razvit in evalviran merski instrument, ki ga sestavljajo štiri med seboj vsebinsko soodvisna področja: (a) kakovost stikov policistov s prebivalci, (b) stopnja zaznavanja kaznivih ravnanj v okolju, (c) občutek varnosti ter (d) stopnja skupnostne povezanosti prebivalcev. Uporabljen vprašalnik se je izkazal kot veljaven in zanesljiv instrument, ki je primeren za uporabo v slovenskem kulturnem okolju in daje praktikom in raziskovalcem dobra vrnitvena sporočila o kakovosti policijskega dela v skupnosti. Z njim lahko namreč izmerimo indeks implementacije policijskega dela v vsako od analiziranih lokalnih skupnosti. Kot največji varnostni problem so anketiranci izpostavili kopičenje smeti in ničvrednega blaga v njihovem okolju, slaba tretjina anketirancev pa ocenjuje, da policisti pri svojih postopkih niso nepristranski. Kljub vsemu pa rezultati kažejo, da se prebivalci počutijo varne, da živijo v homogenih skupnostih in da načrtovan pristop policijskega dela v skupnosti po dobrem desetletju že daje pričakovane rezultate.

Ključne besede: policijsko delo v skupnosti, kakovost, strah pred kriminaliteto, varnostni problemi, lokalne skupnosti, merjenje kakovosti policijskega dela v skupnosti.

UDK: 351.741

1 Uvod

Sodobni pristopi policijske dejavnosti so se razvili kot rezultat prilagoditvenega procesa na vse bolj kompleksne družbene odnose in varnostne pojave. Organizacije, ki delujejo na

področju urejanja odnosov med ljudmi in institucijami, so bile prisiljene slediti trendom preobrazbe iz strogo mehanskih oziroma birokratskih v prilagodljive strukture z boljšo organizacijo in večjo kakovostjo dela. V tem kontekstu je zanimiva predvsem preobrazba policijskih organizacij, saj je policija najpomembnejši organ zagotavljanja varnosti in preprečevanja kriminalitete. Varnost postaja vedno bolj pomembna in zahtevana dobrina, saj sta se v času nestabilnih socialnih in gospodarskih razmer spremenili tudi kriminaliteta in narava odklonskih pojavov. Kot ugotavljata Tominc in Sotlar (2011), so spremembe v varnostnem okolju povzročile redefiniranje koncepta varnosti, kar je organizacijam oblasti ustvarilo nove izzive. Van der Vijver in Moor (2012) navajata, da med aktualne izzive teoretiziranja o policijskem delu sodijo vplivi družbenega in tehnološkega razvoja na policijsko delo, spremembe v razvoju policijskih organizacij, med pomembna vprašanja pa uvrščata tudi pripravljenost ljudi za sodelovanje s policijo in prilagajanje policijskih strategij potrebam družbe.

Kot odgovor na te spremembe je večina policijskih organizacij spremenila organizacijske strategije in v prakso

¹ Pričujoče delo je nastalo kot del raziskovalnega procesa v okviru Programske skupine Fakultete za varnostne vede, Univerze v Mariboru. Projekt z naslovom Zagotavljanje varnosti v lokalnih skupnostih (2015–2018) financira Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije (ARRS).

² Dr. Branko Lobnikar, izredni profesor za varnostne vede, vodja Katedre za policijsko dejavnost in varnostne vede, Fakulteta za varnostne vede Univerze v Mariboru, Slovenija. E-pošta: branko.lobnikar@fvv.uni-mb.si

³ Kaja Prislan, mag. varstv., doktorska študentka in asistentka, Fakulteta za varnostne vede Univerze v Mariboru, Slovenija. E-pošta: kaja.prislan@fvv.uni-mb.si

⁴ Dr. Maja Modic, docentka za varnostne vede, Fakulteta za varnostne vede Univerze v Mariboru, Slovenija. E-pošta: maja.modic@fvv.uni-mb.si

implementirala drugačen pristop doseganja strateških ciljev. Za uresničevanje temeljne naloge (zagotavljanje varnosti in preprečevanje kriminalitete) se je dolgo primarno uporabljal standardni model policijskega dela, usmerjen v represivno obvladovanje kriminalitete. Z razvojem raziskovalne dejavnosti na področju policijskega dela se je pokazalo, da so za zadovoljstvo in visok občutek varnosti ljudi pomembni tudi odnosi, ki jih ljudje gojijo do policije, predvsem pa je za njihovo kakovost življenja pomembno učinkovito obvladovanje problemov v skupnostih, v katerih živijo.

Standardne oblike policijskega dela so se začele nadgrajevati z dejavnostmi, ki tradicionalno represivno in reaktivno naravo policijskega dela dopolnjujejo s preventivnimi aktivnostmi, predvsem v lokalnih okoljih. Najpogosteje izbran pristop s tega vidika je policijsko delo v skupnosti (angl. *community policing*), ki temelji na sodelovanju občanov in policistov pri reševanju varnostnih problemov v lokalnih skupnostih (Meško, 2001). Gre za relativno novo usmeritev policijskega dela, ki temelji na ideji, da mora policija za učinkovito preprečevanje kriminalitete razviti pristnejše odnose s prebivalci tako, da jih bolj aktivno vključuje v svoje delo in pomaga pri reševanju težav v skupnosti oz. reševanju skupnostne problematike.

Principu policijskega dela v skupnosti sledi Slovenija vse od osamosvojitve leta 1991 (Meško, 2009; Meško in Klemenčič, 2007), ko je nastopil čas temeljite prenove organiziranosti, poslanstva in nalog (Modic, Lobnikar in Dvojmoč, 2014) z namenom razviti nov pristop k upravljanju kriminalitete. Implementacija nove filozofije policijskega dela v praksi sprva zaradi različnih kulturnih in organizacijskih ovir v Sloveniji in v drugih državah ni bila uspešna. Tako je policijsko delo v skupnosti vrsto let ostalo na ravni ideologije, saj se model, posvojen iz tujih praks, v slovenskem okolju ni popolnoma uveljavil. Vidnejši premiki so se pokazali v zadnjih letih, čeprav še vedno obstajajo določene ovire. Trenutno je težava v tem, da so odgovornosti za zagotavljanje varnosti v lokalnih skupnostih dodeljene predvsem vodjem policijskih okolišev, sodelovanje pa se uresničuje preko delovanja varnostnih sosesetov, ki so prepuščeni volji predstavnikov lokalnih skupnosti in so zato neenotno razviti in neenakomerno porazdeljeni (Smolej, 2013).

Trenutno je koncept policijskega dela v skupnosti in preventivnega dela na lokalni ravni opredeljen v Resoluciji o nacionalnem programu preprečevanja in zatiranja kriminalitete za obdobje 2012–2016 (2012) in v strateškem dokumentu ministrstva Temeljne usmeritve za pripravo srednjeročnega načrta razvoja in dela policije za obdobje 2013–2017 (MNZ, 2012). Na podlagi tega je bila 2013 sprejeta nova Strategija policijskega dela v skupnosti (MNZ, Policija, 2013), kjer je pomen preventivnih programov na ravni lokalnih skupnosti bistveno bolj

poudarjen. Strategija opozarja na to, da brez pomoči in aktivne pripravljenosti občanov in lokalnih organizacij na povezovanje s policisti ni mogoče kakovostno upravljati lokalne problematike, hkrati pa poudarja tudi drugo glavno idejo, ki se nanaša na uresničevanje temeljnega poslanstva policije (»policija služi ljudem«). Za učinkovitost lokalnih varnostnih programov je treba izboljšati odnose, policisti pa morajo ob stikih s prebivalci poskrbeti za spoštljivo, dostojanstveno in pravično obravnavo. Glavni cilji nove strategije se nanašajo na dvig zaupanja v policijo, izboljšanje zadovoljstva ljudi, zmanjšanje strahu pred kriminaliteto in odpravo organizacijskih ovir. Za ta namen so predvideni različni ukrepi, kot npr. decentralizacija programov varnosti lokalnih skupnosti na ravni policijskih postaj, razširitev nalog na vse policiste, izboljšanje vidnosti policistov na terenu, izboljšanje spoštljive in zaupljive komunikacije z občani, povezovanje z lokalnimi organizacijami, društvi in skupinami, razvijanje skupnostne povezanosti in zmanjšanje količine lokalnih problemov (MNZ, Policija, n. d.).

Vzporedno z implementacijo nove organizacijske strategije policijskega dela v prakso se logično pojavlja tudi potreba po ugotavljanju njene učinkovitosti. Strokovno javnost zanima, ali reorganizacija in spremembe v filozofiji policijske organizacije skupaj z ukrepi na operativni ravni vplivajo na izboljšanje lokalne varnosti, omogočajo kakovostnejše odnose policije z lokalno skupnostjo in ustvarjajo večje zadovoljstvo ljudi. Glede na to, da gre za relativno nov in kompleksen koncept policijskega dela, ki je povezan z veliko bolj abstraktnimi oblikami dela (v primerjavi s klasičnimi policijskimi nalogami), se raziskovalci ukvarjajo z dilemo, kako sploh oceniti učinkovitost tovrstnega dela. Pri klasičnem policijskem delu so kazalci uspešnosti relativno jasni (kot npr. število prometnih nesreč, uporaba policijskih pooblastil in prisilnih sredstev, preiskananost kaznivih dejanj ipd.), medtem ko je definiranje kazalnikov ocenjevanja uspešnosti preventivnega dela veliko težje, saj gre za merjenje občutkov in stališč ljudi, njihovega zadovoljstva s kakovostjo življenja, strahu pred kriminaliteto oz. percepcijo ogroženosti, prav tako se ocenjujejo medosebni odnosi, načini sodelovanja ipd. Namen prispevka je analizirati temeljne elemente, ki definirajo kakovost policijskega dela v skupnosti in na podlagi tega razviti in evalvirati merski instrument za ocenjevanje stopnje implementacije policijskega dela v skupnosti v Sloveniji.

Prispevek tako temelji na dveh soodvisnih vsebinskih sklopih. Najprej bomo teoretično opredelili področje policijskega dela v skupnosti, nato pa predstavili rezultate evalvacije merskega instrumenta, ki je bil razvit in prilagojen za potrebe merjenja novega pristopa policijskega dela v slovenskem družbenem okolju. V empiričnem delu bomo predstavili strukturo in uporabnost merskega instrumenta, da bi zainteresiranim skupinam predstavili preverjeno, enostavno in

praktično orodje, ki se lahko uporabi pri oceni uspešnosti policijske dejavnosti v lokalnih skupnostih. Drugi del empiričnega dela tega prispevka je namenjen oceni stopnje dejanske implementacije policijskega dela v skupnosti z vidika percepcije prebivalcev različnih lokalnih okolij v Sloveniji.

2 Policijsko delo v skupnosti

V času, še posebej pa na začetku dvajsetega stoletja, se je policijsko delo spreminjalo glede na aktualne družbene, gospodarske ter politične spremembe (Modic et al., 2014). Sodobna načela upravljanja in vodenja zahtevajo od organizacij poleg uspešnosti in učinkovitosti tudi večjo stopnjo kakovosti dela in poslovne odličnosti. Poudarek koncepta odličnosti, ki sodi v področje družbene odgovornosti, je na legitimnosti, pogojeni z zadovoljstvom ljudi oziroma interesnih skupin – deležnikov. Z namenom doseči legitimnost in odličnost pri delu so policije ob svoji klasični dejavnosti, povezani z reaktivnim delom in represijo oz. kaznovanjem, prevzele novo vlogo, v okviru katere poskušajo vplivati tudi na občutke varnosti, na zagotavljanje dobrobiti ljudi, na krepitev njihovega zaupanja ter na zadovoljstvo ljudi s policijskim delom. Ker je zadovoljstvo močno pogojeno s prepričanjem ljudi o uspešnosti, s sprejemanjem policije kot dela skupnosti in z občutki, da se lahko na policiste zanesejo, mora policija pri izpolnjevanju teh zahtev zagotoviti pristnejše odnose in poudariti svojo socialno vlogo v skupnosti. Takšna preventivna oblika dela, ki vključuje aktivno sodelovanje policije s prebivalci lokalnih skupnosti, se imenuje policijsko delo v skupnosti, glede na klasifikacijo pa po navedbah Meška (2002) sodi v področje sekundarne kriminalne preventive. Ideja, iz katere izhaja nova policijska filozofija, je spoznanje, da javnega reda in varnosti ni mogoče učinkovito zagotavljati izključno z represivnimi ukrepi, še manj pa brez sodelovanja in pomoči prebivalcev (Kogovšek, 2009). Reaktivni pristop je tako nadgrajen s proaktivnim pristopom reševanja lokalne problematike, kriminalitete, nereda in ostalih okoliščin (npr. vandalizem, premoženjska in nasilniška problematika, alkohol in preprodaja drog), ki prebivalce dokazano najbolj motijo (Meško, Fallshore in Jevšek, 2007; Schaefer Morabito, 2010).

V strokovno-znanstveni sferi obstaja množica definicij policijskega dela v skupnosti. Pečar (2001) ta pristop opredeli kot kolektivno odzivanje na kriminaliteto in odklonske pojave, medtem ko Meško (2001) navaja, da se s tem pristopom vpliva na javno mnenje in skrbi za bolj strpne odnose v skupnosti. Med pionirji proučevanja policijskega dela v skupnosti sta Trojanowicz in Bucqueroux (1998) definirala koncept kot drugačno obliko dela, spremembo v usmeritvi in strategijo, katere cilj je policijo približati javnosti in s tem spremeniti pogled na njeno vlogo v družbi. Policijsko delo v skupnosti je so-

dobna filozofija in organizacijsko strategija policijskega dela, ki spodbuja partnersko sodelovanje z občani pri reševanju lokalnih težav in izboljševanju kakovosti življenja v družbi.

2.1 Zgodovina

Opisan sodobni koncept izvajanja policijskega dela v lokalnih okoljih je posvojila in ga v strateških dokumentih opredelila tudi slovenska policija. Vidnejše reforme so se v naravi dela policije izvajale v zadnjih dveh desetletjih, proces preobrazbe in razvoja pa pravzaprav še vedno poteka.

Začetki slovenske policije segajo v sredino 19. stoletja, vendar se je o njeni preventivni vlogi bolj resno začelo razpravljati po prvi svetovni vojni. V času do osamosvojitve je bila slovenska policija sprva del avstro-ogrske žandarmerije, po prvi svetovni vojni je delovala v okviru jugoslovanske milice. V tem času so se razvili nekateri temelji preventivnega dela. Milica je na primer uvedla decentralizacijo policijske organizacije, kombinirane patrulje, spodbujala policiste k večji samoiniciativnosti ter spoznavanju krajevnih okolišev in njihovih prebivalcev. Reforme so bile sicer usmerjene pretežno v reorganizacijo policijske organizacije, njenega kadrovanja in vsebine dela (Pečar, 2002). Čeprav se je v tem času že govorilo o konceptu in filozofiji preventivnega dela v policiji in je slovenska policija uživala večjo stopnjo samostojnosti kot v času avstro-ogrske žandarmerije, je z vidika preventivnega dela šlo bolj za ideologijo, ki pa operativno ni funkcionirala.

Vidnejše institucionalne spremembe v naravi policijskega dela so se v Sloveniji začele izvajati po osamosvojitvi, z implementacijo številnih reform v tradicionalne represivne in nadzorne policijske prakse. Policijsko delo v skupnosti se je v Slovenijo preneslo v procesu demokratizacije slovenske družbe po zgledu zahodnih idej o policijskem delu (Lobnikar in Meško, 2010; Meško, 2009). Preobrazba je potekala predvsem po vzoru Združenih držav Amerike in Velike Britanije, vendar tudi v tem primeru poskusi niso bili popolnoma učinkoviti, saj proces implementacije posvojenega modela ni upošteval specifičnega socialnega in normativnega okolja Slovenije (Meško in Lobnikar, 2005; Meško in Klemenčič, 2007). V številnih državah, ki so doživljale podoben proces preobrazbe, se policije niso dobro odzvale na novo ideologijo in zahtevane spremembe (Nalla, Modic in Meško, 2014). Da bi odpravila ta problem, je slovenska policija v letu 2013 začela z aktivnim razvojem učinkovitosti preventivnega dela. Policijsko delo v skupnosti je vključila v organizacijsko strategijo in jo hkrati opredelila kot vsakdanjo taktiko dela. Z novo strategijo je policijsko delo v skupnosti postalo odgovornost in naloga vsakega policista, ki mora uporabiti vsa policijska znanja in veščine za reševanje problemov v skupnosti, v kateri opravljajo delo (MNZ, Policija, 2013).

Za policijsko delo v skupnosti so v Sloveniji trenutno na operativni ravni odgovorni predvsem vodje policijskih okolišev, ki delujejo na ravni policijskih postaj. V Sloveniji trenutno deluje več kot 300 vodij policijskih okolišev. Vodja policijskega okoliša je varnostni partner skupnosti, ki je prebivalcem na voljo za pomoč in svetovanje, delo pa navadno opravlja izkušen policist z razvitimi komunikacijskimi veščinami. Odgovorni so za sodelovanje z drugimi policisti, prebivalci, predstavniki lokalnih skupnosti in drugimi interesnimi organizacijami (Meško in Lobnikar, 2005). Njihove naloge so primarno preventivne narave, s poudarkom na nadziranju kriminalnih žarišč, ozaveščanju skupnosti, izobraževanju in razvijanju odnosov z mlajšimi generacijami, organiziranju neformalnih oblik druženja in postavljanjem pozitivnega zgleda (Nalla et al., 2014). Policijsko delo v skupnosti se ureničuje tudi z varnostnimi sosveti. Ti so zadolženi predvsem za načrtovanje in organizacijo javnega reda in miru, varnosti v prometu, preventivnih oblik dela, vodenje delovnih skupin, okroglih miz, forumov ter izdelavo promocijskega materiala, namenjenega ozaveščanju in izobraževanju prebivalcev skupnosti (Kolenc, 2003).

Četudi so premiki v zadnjih letih bolj obetavni kot pretekle prakse, še vedno obstaja veliko prostora za izboljšave. Slovenska policija je z aktivno udeležbo v varnostnih sosvetih na lokalni ravni in z razvijanjem programov dela v skupnosti sicer investirala veliko v razvoj proaktivnega pristopa k delu, vendar težava ostaja v tem, kako spodbuditi prebivalce k aktivnejši udeležbi pri reševanju problemov v skupnostih (Meško, 2006a). Težava je tudi v kadrovski organizaciji, saj prevzemajo večino odgovornosti vodje policijskih okolišev. Meško, Lobnikar, Jere in Sotlar (2013) opažajo, da je lahko vzrok obstoječih ovir tudi v paradoksalni naravi policijskega dela, saj je treba sočasno usklajevati in razvijati preventivno in represivno vlogo policijske organizacije v družbi. S krepitvijo represivnih ukrepov in zaostrovanjem nadzora, kar je sicer nujno v času nestabilnih družbenih razmer, s katerimi se soočamo, je zelo težko hkrati razvijati pozitivne občutke in pristnejše odnose z ljudmi. V tem kontekstu bi bilo treba primerno razviti oz. izboljšati socialne in komunikacijske veščine policistov, ki bi bili sposobni odprte in razumevalno komunicirati. Dostojna obravnava ljudi ob stikih s policijo je namreč ključnega pomena za percepcijo pravičnosti policije in pripravljenost na sodelovanje (Meško, Hacin in Eman, 2014). Za dolgoročno učinkovitost je po mnenju Gorenaka in Mohorkove (2011) potrebna večplastna policijska reforma, ki upošteva zgodovinske, politične, socialne in ekonomske okoliščine Slovenije in vključuje prevrednotenje procesov povezovanja in sodelovanja v interaktivne oblike, ki ne vključujejo samo povezavo policija – prebivalec, ampak vse aktualne državne institucije za zagotavljanje varnosti.

2.2 Značilnosti policijskega dela v skupnosti

V strokovni javnosti velja konsenz, da je glavno načelo policijskega dela v skupnosti sodelovanje (partnerstvo) med policijo in lokalno skupnostjo (Trojanowicz, Kappeler in Gaines, 2002). Miller in Hess (2002) poleg omenjenega partnerstva izpostavljata, da je večini definicijam policijskega dela v skupnosti skupen tudi problemsko usmerjen pristop k policijskemu delu. Skogan in Hartnett (1997) navajata, da je za policijsko delo v skupnosti značilna še decentralizacija policijske organizacije. Že omenjeno sodelovanje razčlenita na tri področja: dvosmerno komunikacijo med policijo in lokalno skupnostjo, odzivanje policije na potrebe in probleme ljudi ter pomoč policije lokalni skupnosti pri reševanju lokalnih varnostnih izzivov. Aktivnosti in naloge, s katerimi se dosegajo želeni cilji, navadno zajemajo peš patrulje oz. večjo fizično prisotnost policistov na terenu, periodične informativne publikacije, namenske time za organizacijo in izgrajevanje skupnosti, oblikovanje programov za izvajanje stikov z občani in žrtvami, smiselno pa je vzpostaviti tudi konkretni kontaktni center v skupnosti (Pagon in Lobnikar, 2004).

Kelling in Wycoff (2001) med rezultate dobro organiziranega policijskega dela v skupnosti uvrščata naslednje kazalnike: (a) preventiva kriminalitete, (b) zadovoljstvo prebivalcev z življenjem v skupnosti, (c) rešene težave ter (d) legitimnost in zakonitost policijskega dela. Drugi avtorji (npr. Lobnikar in Meško, 2010; Meško et al., 2007; Trojanowicz in Carter, 1988) dodajajo k pomembnejšim rezultatom takšnega dela še zmanjšanje stopnje strahu pred kriminaliteto.

Če torej vzamemo za primerjavo tradicionalno policijsko delo, gre pri prvem za »boj«² proti kriminaliteti, medtem ko je policijsko delo v skupnosti usmerjeno v izboljšanje kakovosti življenja prebivalcev in zmanjševanje strahu pred kriminaliteto (Greene, 2007). Za tradicionalni oz. standardni način policijskega dela je značilno zanašanje na izvajanje zakona, odvrčanje storilcev od kriminalitete in izvajanje klasičnih nalog, povezanih s kazenskim pregonom, ki ne razlikujejo med značilnostmi ljudi, krajev, časa ali okoliščin. Tovrstni obliki strategije se očitata pomanjkanje usmeritve in zgolj skromni učinek na zmanjšanje kriminalitete, saj je vpliv na njen obseg močno odvisen od kakovosti stikov in sodelovanja med policijo in državljani. Policijsko delo v skupnosti je drugačen model policijskega dela s širšo organizacijsko strategijo: vključuje reševanje problemov, kot ga pozna standardni model, a hkrati vključuje tudi partnerstva s člani lokalne skupnosti (Clarke in Eck, 2008). Glavna karakteristika policijskega dela v skupnosti je torej nadgradnja policijske dejavnosti s preventivnimi aktivnostmi, ki vključujejo aktivno sodelovanje skupnosti pri prepoznavanju in reševanju varnostnih problemov. Predvsem so to dnevni dogodki položaja, kot npr. kršitve javnega reda in

miru, nasilništvo, premoženjska kriminaliteta in vandalizem. Med glavnimi nalogami je tudi ozaveščanje prebivalcev o dejavnostih, ki se izvajajo za obvladovanje teh problemov.

Kot že omenjeno, je temeljni cilj nove strategije in filozofije povečati učinkovitost in doseči odličnost pri delu s pomočjo krepitev legitimnosti policijskega dela. Legitimnost se odraža v pripravljenosti za sodelovanje s policijo, to sodelovanje pa je pogojeno z zaupanjem v policijo (Virtič, 2006). Zaupanje prebivalcev se kaže v tem, da spoštujejo policiste, sprejemajo njihovo avtoriteto in so pripravljeni ubogati njihove ukaze (Meško et al., 2014). Po navedbah Jacksona in Bradforda (2010) ima zaupanje ljudi v delo policije tri razsežnosti: učinkovitost, poštenost in delovanje v skupnosti, kar pomeni, da učinkovitost ni edini pogoj zaupanja in posledično legitimnosti policije. V tem kontekstu so pomembni tudi ustreznost postopkov, aktivna vključenost v skupnost in korekten, spoštljiv ter vljuden odnos do prebivalcev. Zaupanje v policijo in pripravljenost na sodelovanje sta po ugotovitvah raziskav prav tako dejavnika, ki vplivata na zadovoljstvo policistov (Nalla, Rydberg in Meško, 2011). To pomeni, da je zaupanje ključni element, ki vpliva na učinkovitost policijskega dela v skupnosti. Obstoječe raziskave policijskega dela sicer ugotavljajo, da na legitimnost poleg zaupanja vplivajo tudi drugi dejavniki, ki jih povzemamo v naslednjem vsebinskem sklopu ob pregledu znanstveno-raziskovalne dejavnosti na področju policijskega dela v skupnosti v Sloveniji.

2.3 Raziskovanje policijskega dela v skupnosti

Vprašanje stopnje oz. razvitosti legitimnosti in učinkovitost policije postajata vse pomembnejši tematiki na področju kriminološke raziskovalne dejavnosti (Meško et al., 2014) in policijskih kriminalističnih analiz (Clarke in Eck, 2008). Aktualnost tega področja v raziskovalni sferi je smiselna in razumljiva, saj se na ta način zagotavlja transparentnost policije, omogoča vpogled javnosti v njeno delo, medtem ko lahko policija na podlagi vrnitvenih sporočil spremlja svoj napredek. Policijska dejavnost je sicer relativno mlado znanstveno-raziskovalno področje, saj so se intenzivni raziskovalni projekti v Evropi začeli izvajati šele z nastopom 21. stoletja (Lobnikar, Sotlar in Meško, 2013), devetdeseta leta pa so označevali predvsem pregledi literature in strokovne razprave (Meško, 2007). V tem času so prevladoval filozofske razprave in organizacijsko-razvojne analize, danes pa so raziskovalne teme na področju policijske dejavnosti veliko bolj raznolike; med najpogostejšimi so evalvacije programov dela in analize mnenj prebivalcev, policistov ter drugih vpletenih državnih institucij o delu policije. Pogoste so tudi analize viktimiziranosti in strahu pred kriminaliteto, v zadnjih letih pa postaja vse bolj aktualno vprašanje legitimnosti policije in učinkovitost policijskega dela v skupnosti. V tem kontekstu

se raziskave ukvarjajo z vprašanjem razvoja nove filozofije, zadovoljstva policistov in njihove vloge pri spodbujanju zaupanja ter zagotavljanja legitimnosti policijskih ukrepov (Nalla et al., 2007).

Slovenska raziskovalna dejavnost je na področju policijskega dela v zadnjem desetletju zelo aktivna, predvsem je napredek opazen po letu 2000. V tem času sta policijska in kriminološka stroka poskrbeli za izvedbo številnih raziskovalnih projektov in konferenc, na voljo je več odmevnejših znanstvenih objav. Splošen pregled raziskovalne dejavnosti na temo preventivnega policijskega dela v Sloveniji, ki ga predstavljamo v nadaljevanju, daje nekatere zanimive in uporabne ugotovitve, ki bi jih veljalo upoštevati tudi pri evalvaciji učinkovitosti policijskega dela v skupnosti.

Prve raziskave po uvedbi nove filozofije in strategije v policijsko delo so pokazale obetavne rezultate. Med prvimi na področju raziskovanja preventivnega policijskega dela je študija iz leta 1998 (izvedena med prebivalci treh slovenskih mest) glede odnosov, ki jih imajo ljudje do preventivnega dela policije. Izkazalo se je, da so prebivalci tovrstnemu delu naklonjeni, pripravljeni sodelovati s policijo in ji pomagati pri zbiranju informacij, hkrati pa tudi sami pričakujejo sodelovanje policistov (Meško et al., 2000). Pagon in Lobnikar (2001) sta skoraj sočasno ugotavljala, ali obstaja razlika v stališčih policistov in prebivalcev do policijskega dela v skupnosti na območju Mestne občine Ljubljana in potrdila omenjene ugotovitve. Pokazalo se je, da so prebivalci in tudi policisti bolj naklonjeni preventivnemu delu v skupnosti kot tradicionalnim metodam policijskega dela.

Raziskave v obdobju, ko bi se morali programi, temelječi na novi strategiji, že postopno uveljaviti v praksi, so pokazale, da so se začetni pozitivni občutki ohranili, vendar implementacija ni bila popolnoma uspešna. V raziskavi, izvedeni med komandirji policijskih postaj, ki so sicer izkazali zadovoljstvo z razvojem policijskega dela v skupnosti, saj se je zmanjšala uporaba represivnih pooblastil, so se pokazale tudi prve ovire in omejitve nove strategije (Kosmač in Gorenak, 2004). Komandirji so namreč opozorili na nejasnost oz. neenotnost navodil in slabo podporo lokalnih skupnosti pri delovanju varnostnih sosvetov. Na problem nejasnih navodil in smernic pri izvedbi preventivnih programov so respondenti opozorili tudi v drugi raziskavi, ki je ocenjevala delo varnostnih sosvetov. Potrdile so se omenjene ovire zaradi nedefiniranih odgovornosti in težav pri oblikovanju pristnih partnerskih odnosov. V tej študiji se je pokazalo tudi to, da je preventivna dejavnost v skupnosti vplivala na zmanjšanje strahu pred kriminaliteto, ne pa tudi na dejanski obseg kriminalitete (Meško in Lobnikar, 2005).

Podobna stališča do policijskega dela v skupnosti so ugotavljale tudi poznejše študije. V raziskavi stališč prebivalcev slovensko-hrvaške meje do policijskega dela so respondenti izkazali pripravljenost na sodelovanje s policijo, vendar so vzporedno poudarili potrebo po boljšem sodelovanju, boljši komunikaciji in večji pomoči policije (Lobnikar et al., 2005). Tudi raziskava na območju Policijske uprave Maribor, ki je ugotavljala razkorak med dejanskim stanjem policijskega dela in pričakovani prebivalcev, je pokazala, da je sicer več kot polovica respondentov pripravljena na sodelovanje, vendar njihova pričakovanja glede dela policije niso popolnoma izpolnjena (Virtič, 2006). O podobnih ugotovitvah poroča še študija, opravljena med člani varnostnih sosvetov in župani 42 različnih slovenskih občin. V tem primeru so bili najboljši rezultati ugotovljeni pri pripravljenosti na sodelovanje, nasprotno so se najslabši pokazali pri sodelovanju in občutku varnosti (v raziskavi se je sicer ocenjevalo več meril: učinkovitost, zadovoljstvo, pripravljenost na sodelovanje, občutki varnosti, dejansko sodelovanje in kompetentnost policistov) (Gorenak in Gorenak, 2011).

Nacionalna raziskava iz leta 2006, izvedena med 900 slovenskimi policisti, ugotavlja, da je zavedanje pomena preventivnega dela in sodelovanja z občani med policisti relativno visoka, saj je več kot polovica policistov prepričana, da je to delo uporabno in ni izguba časa. S to raziskavo so se pojasnili tudi nekateri vzroki, ki omejujejo razvoj policijskega dela v skupnosti, o katerem poročajo predhodne študije. Glavna ovira pri izboljševanju partnerskih odnosov in komunikaciji se je pokazala v tem, da so prebivalci sicer pripravljeni prijavljati kršitve in probleme, vendar so manj pripravljeni sodelovati pri njihovem preiskovanju. V tem primeru se je pokazalo, da je pripravljenost na sodelovanje prebivalcev omejena na pasivno pomoč, medtem ko odgovornosti za varnost največ pripisujejo policiji (Meško, 2006b). To je potrdila tudi javnomnenjska raziskava Ministrstva za notranje zadeve iz leta 2010, ki pri ocenjevanju dela varnostnih sosvetov ugotavlja, da še vedno nosi policija večino odgovornosti.

Za izboljšanje sodelovanja bi bilo tako treba spodbuditi aktivno pripravljenost ljudi na sodelovanje, vendar brez zaupanja v delo policije tega ni mogoče doseči. Kaj vpliva na dvig občutka varnosti ali zaupanja, lahko pojasnimo z raziskavo, ki je preverjala, kateri dejavniki vplivajo na zaupanje v policijo med mlajšo oz. študentsko populacijo. Meško et al. (2014) ugotavljajo, da je zaupanje odvisno od percepcije postopkovne pravičnosti, avtoritete, učinkovitosti in cinizma. Iz teh rezultatov lahko upravičeno sklepamo, da je zaupanje odvisno od kakovosti stikov oz. izkušenj, ki jih imajo ljudje s policijo. V tem primeru ljudje od policistov pričakujejo avtoritativno vedenje, s spoštljivo komunikacijo in nediskriminatorsko obravnavo.

Najnovejše študije (npr. Bren in Bagari, 2013; MNZ, 2010) in tudi javnomnenjske raziskave (Garb, 2014) ugotavljajo, da se v zadnjih letih povečuje zadovoljstvo z delom policije, saj jih prebivalci ocenjujejo kot bolj učinkovite, prav tako pa izražajo večjo stopnjo zaupanja v njeno delo. To potrjuje tudi ena izmed najodmevnejših nacionalnih raziskav, izvedena med prebivalci in policisti na temo varnosti v lokalnih skupnostih. Po ugotovitvah se prebivalci na splošno počutijo varne, med najbolj ogrožajoče dejavnike lokalne varnosti pa v prvi vrsti uvrščajo socialno negotovost, probleme, povezane s preprodajo drog, uživanjem alkohola, prekrški v prometu in organizirana kriminaliteta. Zaupanje v policijo je sicer večje med policisti, medtem ko prebivalci bolj zaupajo svojim družinam, gasilcem in reševalnim službam, vseeno pa tudi policija v primerjavi z drugimi institucijami uživa visoko stopnjo zaupanja. Pri ocenjevanju programa policijskega dela v skupnosti je bilo ugotovljeno, da sodelovanje med predstavniki lokalnih skupnosti in policijo obstaja pretežno na neformalni ravni. Občinski predstavniki ocenjujejo policijsko delo v skupnosti kot dobro, predstavniki policije pa opozarjajo na problem fragmentacije policijskega dela v skupnosti na samo določene policiste (Meško et al., 2012). Primerjava te nacionalne študije z nacionalno študijo iz leta 2006 kaže, da sicer še vedno obstajajo določene kadrovske in partnerske ovire, vendar prihaja do napredka v razvoju kakovosti policijskega dela v skupnosti.

Iz pregleda obstoječih študij lahko razberemo, da so bili začetki policijskega dela v skupnosti obetavni. Policisti in skupnosti so novo obliko dela relativno dobro sprejeli, bili pripravljeni na sodelovanje, vendar izvedba ni popolnoma uspela. Raziskave ugotavljajo različne težave in ovire, pri čemer se poudarja predvsem organizacijska in kadrovska problematika, pasivnost prebivalcev in predstavnikov lokalnih skupnosti ter dinamika odnosov, ki vpliva na zaupanje in zadovoljstvo ljudi. Iz opisa pregledanih raziskav je razvidno tudi to, da tema učinkovitost policijskega dela v skupnosti v slovenskem prostoru ni dovolj raziskovana. Raziskovalna dejavnost se usmerja pretežno v oceno javnega mnenja in stališč, vendar primanjkuje celovitejših evalvacij učinkovitosti uvedenih reform na izboljšanje kakovosti policijskega dela v skupnosti (Nalla et al., 2014). Težava, ki jo opažamo, je prav tako v tem, da slovenska policija, tako kot policije mnogih drugih držav po svetu, nima razvitega enotnega merskega instrumenta, s katerim bi ocenila učinkovitost programov policijskega dela v skupnosti in s tem zagotovila longitudinalno primerjavo raziskav, s katero bi ugotavljala uspešnost določene strategije. Vprašanje je, kako sploh proučevati policijsko delo v skupnosti, da bi bili rezultati iz različnih skupnosti primerljivi. Način ocenjevanja se namreč razlikuje od ocen klasičnega policijskega dela, saj se namesto uporabe represivnih ukrepov, izrekov kazni ali rešenih primerov pri tem konceptu upošteva

vpliv policijskega dela na občutke ljudi, kot je strah, zadovoljstvo, zaupanje itd. (Meško et al., 2007).

3 Ocenjevanje učinkovitosti policijskega dela v skupnosti

Na temo evalvacij učinkovitosti in kakovosti programov policijskega dela v skupnosti sicer obstajajo določeni prispevki, ki predstavljajo pristope k merjenju. Iz njihovega pregleda je razvidno, da se te analize izvajajo pretežno v Združenih državah Amerike, kjer ima tovrstna oblika policijskega dela najdaljšo tradicijo. Najbolj uveljavljen način za pridobivanje povratnih informacij o zadovoljstvu prebivalcev skupnosti so raziskave o varnosti v lokalnih skupnostih (angl. *community survey*), ki služijo kot orodje za sistematično zbiranje javnega mnenja o policiji, kakovosti življenja v skupnosti in viktimizaciji prebivalcev (Burckhardt in Ruiz, 2007; Reisig, 2002; Trojanowicz et al., 2002).

Če pogledamo nekaj primerov, lahko vidimo, da so si raziskovalne teme relativno podobne. Zvezna država Missouri je že na začetku uvajanja policijskega dela v skupnosti predstavila model evalvacije, ki primarno ocenjuje zaznavanja prebivalstva. Z modelom se analizira: (a) strah pred kriminaliteto in zaskrbljenost prebivalcev glede najhujših oblik kriminalitete, (b) stališča glede kakovosti življenja v skupnosti, (c) zadovoljstvo z delom policije v skupnosti in (d) občutek opolnomočenosti oz. samoučinkovitosti prebivalcev pri zagotavljanju lokalne varnosti (Brown, Veneziano, Estes in Kline, 1994). Podoben pristop uporablja tudi policija St. Petersburg v zvezni državi Florida, ki pri razvoju in izboljševanju učinkovitosti policijskega dela v skupnosti uporablja metodo merjenja potreb lokalne skupnosti. Pri evalvaciji potreb prebivalcev se ocenjujejo naslednja merila: (a) stališča ljudi do kriminalitete in problemov v skupnosti, (b) občutek strahu pred kriminaliteto, (c) kakovost življenja v lokalni skupnosti in zadovoljstvo s policijskim delom, (d) stiki in odnosi s policijo ter (e) pripravljenost ljudi na sodelovanje s policijo (Quire, 1993). V glavnem mestu zvezne države Illinois (Chicago) policija ocenjuje učinkovitost programov policijskega dela v skupnosti na periodični ravni s pomočjo modela, ki analizira stališča prebivalcev in tudi delo in odgovornosti policije. Model zajema merila, kot so: (a) stopnja vključenosti prebivalstva v izvedbo programov, (b) zaupanje v policijo, (c) stališča prebivalcev do kriminalitete in strah pred njo, (d) policijsko obvladovanje lokalnih problemov, (e) upoštevanje etničnih in kulturnih značilnosti okolja ter (f) odgovornost upravljanja policijskega dela v skupnosti (Chicago Community Policing Evaluation Consortium, 2004). Nekoliko drugačen pristop uporablja novozelandska policija, ki je evalvacijo poenotila na raven vseh operativnih enot, pri ocenjevanju učinkovitosti pa

ne analizira stališč prebivalcev, ampak stališča policistov, njihove kompetence in skladnost programa organizacijske strategije s smernicami Organizacije združenih narodov. Pri tem je poudarjeno, da je zelo pomembno prilagajanje programov merjenja specifičnim značilnostim posamezne skupnosti in njenim problemom (New Zealand Police, 2009).

Potrebo po prilagodljivosti pri oblikovanju merskih modelov poudarja tudi Carter (2000), ki v svojem prispevku predstavlja metodo ocenjevanja učinkovitosti policijskega dela v skupnosti, pri podajanju meril ocenjevanja pa opozarja, da morajo policije prilagoditi metode specifičnim potrebam in ciljem, ki jih želijo doseči pri ocenjevanju. Predlagana metoda ponuja širok nabor meril, ki jih nato izvajalci ustrezno reducirajo glede na cilje merjenja. Med merila ocenjevanja sodijo: lokalna problematika (tipi problemov, s katerimi se sooča lokalna skupnost, obstoj alternativnih načrtov reševanja problemov v skupnosti, delovanje rešitev, ki so že bile implementirane, analiziranje simptomov, ki kažejo na specifično problematiko v skupnosti – ugotavljanje vzorcev kriminalitete, distribucije nezakonitih priseljencev in sprememb v demografiji); odnosi med ljudmi in policijo (kakovost odnosov med prebivalci in policijo, stopnja vključenosti prebivalcev v policijsko delo v skupnosti in reševanje lokalnih problemov, pritožbe zoper policiste, odzivnost policije na potrebe prebivalcev); občutki ljudi (strah pred kriminaliteto, zadovoljstvo prebivalcev z delom policije, zadovoljstvo policistov) in učinkovitost upravljanja in vodenja policije.

Vprašanje, povezano z merjenjem stopnje implementacije policijskega dela v skupnosti, si je postavil tudi Adam J. McKee (2001) v svojem prispevku z naslovom »*The Community Policing Evaluation Survey: Reliability, Validity and Structure*«. Merjenje stopnje implementacije policijskega dela v skupnosti je definiral z naslednjimi štirimi koncepti: (a) kakovost stikov policistov s prebivalci, (b) stopnja percepcije kriminalitete in nereda, (c) strah pred viktimizacijo ter (d) stopnja skupnostne povezanosti. Vse štiri dejavnike avtor povezuje v celoto. Kriminaliteta in stopnja nereda, kot ju dojamejo prebivalci, neposredno in močno vplivata na kakovost življenja v skupnosti. Poleg tega so pomembni stiki med policisti in prebivalci – kaj si prebivalci mislijo o policiji, ima neposreden vpliv na zmožnost partnerskega odnosa med policijo in skupnostjo in lahko vpliva na voljnost prebivalcev, da se obnašajo skladno z zakonom. Poleg tega strah pred viktimizacijo slabi skupnostno povezanost in kot posledica se rahljajo in izginjajo neformalni mehanizmi socialne kontrole in pripravljenost ljudi na aktivno vključenost.

Opisani elementi, ki preprosto definirajo kakovost policijskega dela v skupnosti, pravzaprav uspešno strnejo in povzamejo vsa pomembnejša merila, ki jih pri evalvaciji predla-

ga stroka in jih policijske organizacije dejansko uporabljajo (najpogosteje se npr. omenjajo občutki in zaskrbljenost ljudi, odnosi med policisti in prebivalci, upravljanje lokalne problematike, spodbujanje sodelovanja in aktivna pripravljenost prebivalcev za sodelovanje). V nadaljevanju kratko opisujemo značilnosti teh štirih elementov, ki jih velja upoštevati pri strukturiranju evalvacijskega modela učinkovitosti policijskega dela v skupnosti.

3.1 Kakovost stikov policistov s prebivalci

Kakovost stikov med policisti in prebivalci je pomemben kazalnik učinkovitosti policijskega dela v skupnosti. Pravzaprav gre za prvi pogoj, saj pogojuje uspeh in učinkovitost policije na področju ostalih elementov – brez povezanosti pri upravljanju lokalne problematike ni mogoče ustvariti skupnostne povezanosti, zmanjšati strahu ali izboljšati percepcije kriminalitete. Kakovost stikov vpliva na zmožnost vzpostavitve partnerskega odnosa in sodelovanja med policijo in skupnostjo, kar so mnogi že prej omenjeni avtorji poudarili kot pomemben dejavnik uspeha. Hkrati ta element vpliva tudi na voljnost prebivalcev, da se vedejo v skladu z zakonom, kar je pomembno za uspešno izvedbo načrtov. Myhill (2009) navaja, da se sodelovanje med policijo in prebivalstvom najbolj izraža v obliki skupnega identificiranja lokalnih problemov in skupne implementacije rešitev.

Buren (2007) povzema elemente, ki so skupni večini definicij sodelovanja skupnosti s policijo: prostovoljno in aktivno sodelovanje, pravičen in demokratičen participativni proces in možnost vplivanja na končne odločitve. Za dejansko izvedbo sodelovanja so v prvi vrsti odgovorni policisti, ki morajo pri upravljanju lokalne varnosti dobro (s)poznati lastnosti in posebnosti skupnosti, v katerih delujejo (Zhao, Thurman in Lovrich, 1995). Colquhoun (2004) poudarja, da je treba prebivalcem pokazati, da je uspeh pri izboljševanju stanja v njihovi skupnosti mogoč le tako, da tudi sami izkažejo aktivno in usmerjeno sodelovanje. Za spodbujanje prebivalcev k sodelovanju morajo policijske organizacije določiti programe in sprejeti strategije, na operativni ravni pa se spodbuja ljudi k sodelovanju z izmenjavo informacij, organiziranjem sestankov, promocijo preko medijev, oblikovanjem in vzdrževanjem spletnih strani ter s prostovoljnimi programi (Buren, 2007; Skogan et al., 1999). Policijske organizacije morajo pri spodbujanju sodelovanja uporabljati tudi organizacijske ukrepe, usmerjene v notranje okolje – z izobraževanjem in usposabljanjem policistom dati usmeritve in podporo, da bodo lahko v lokalnih skupnostih uspešno spodbujali pripravljenost ljudi na sodelovanje (Buren, 2007).

Eden od pomembnih dejavnikov uspešnosti sodelovanja policije in skupnosti je tudi podobnost stališč med prebivalci

in policijo o delu in ciljih, saj je od teh odvisna zavezanost k skupnemu reševanju varnostnih problemov. Dojemanje in odnos ene skupine do druge ima velik vpliv na raven pripravljenosti za sodelovanje pri preprečevanju kriminalitete in drugih skupnih dejavnosti policije in skupnosti (Greene in Decker, 1989). Reisig in Giacomazzi (1998) trdita, da je tudi v primeru slabega mnenja o policiji, razmere mogoče izboljšati z dobro zasnovanimi iniciativami v okviru policijskega dela v skupnosti, saj se tako policisti lahko približajo ljudem in izboljšajo medsebojne odnose.

3.2 Percepcija prebivalcev o stopnji kriminalitete in nereda

Dojemanje kriminalitete in stopnje nereda v skupnosti močno vpliva na kakovost življenja prebivalcev v skupnosti, vpliva pa tudi na javno mnenje prebivalstva o policiji. Percepcija prebivalcev glede stopnje in stanja kriminalitete v lokalni skupnosti je zato pomemben element ocenjevanja učinkovitosti policije, ki ga upošteva velika večina predhodno opisanih merskih modelov.

Na splošno velja, da večji, kot je občutek ogroženosti prebivalcev, bolj negativno je njihovo mnenje do policije in njihovega dela. Xu, Fiedler in Flaming (2005) ugotavljajo, da percepcija kriminalitete in zaznana kakovost življenja v skupnosti bistveno vplivata na zadovoljstvo prebivalcev s policijo. Čeprav je stroka soglasna glede moči povezave med dojemanjem kriminalitete in pripravljenostjo na sodelovanje s policijo, smer povezave ni enoznačna. Nekatere raziskave namreč ugotavljajo negativno povezavo, medtem ko druge poročajo o pozitivni korelaciji med pojavoma. Skogan in Hartnett (1997) navajata, da zlasti v revnih in kriminalno obremenjenih skupnostih prebivalci ne dojemajo policistov kot potencialnih partnerjev. Hope (1995) ugotavlja podobno – v skupnostih z visoko stopnjo kriminalitete je težko vzpostaviti sodelovanje s prebivalci, medtem ko se v skupnostih z nizko stopnjo kriminalitete pojavijo težave z ohranjanjem pripravljenosti prebivalcev za sodelovanje. Carr (2003) v svoji študiji ugotavlja prav nasprotno, in sicer, da je pripravljenost za sodelovanje večja v varnostno bolj ogroženih skupnostih, saj naj bi tamkajšnji prebivalci dojemali policijo kot nemočno, da bi sama preprečila kriminaliteto. Podobno, Pattavina, Byrne in Garcia (2006) v svoji raziskavi ugotavljajo, da so prebivalci varnostno močno ogroženih sosesk bolj pripravljeni sodelovati v kriminalnopreventivnih dejavnostih kot prebivalci varnostno srednje in malo ogroženih sosesk.

Različne ugotovitve opisanih raziskav bi lahko pojasnili s tem, da je vpliv zaznavanja kriminalitete odvisen od vrste in tipa lokalne skupnosti. V lokalnih skupnostih, kjer je kriminaliteta prisotna dlje časa, nasploh obstajajo manj tesne poveza-

ve in pristani stiki med prebivalci, zaradi dolgotrajnega nereda pa prihaja do negativnih občutkov ali stališč do policije, kar pa seveda ne zmanjšuje njihove želje po ureditvi problematike. V povezanih soseskah, kjer kriminaliteta ni stalnica, pa so v primeru pojava težav prebivalci vsekakor zavzeti za normalizacijo stanja. Ne glede na vrsto vpliva zaznavanja kriminalitete na odnos do policije je jasno, da visoka stopnja ogroženosti in večje zaznavanje kriminalitete negativno vplivata na to, kako ljudje ocenjuje kakovost in učinkovitost policije.

3.3 Strah pred viktimizacijo

Strah pred viktimizacijo je prav tako pomemben kazalnik ocenjevanja učinkovitosti policijskega dela v skupnosti, saj podobno kot zaznavanje prebivalcev glede kriminalitete, vpliva na javno mnenje ljudi in zaznana kakovost življenja. Tudi v tem primeru velja, da bolj, kot je pri ljudeh prisoten strah pred viktimizacijo, bolj negativno je njihovo mnenje do policije in njihovega dela. Rezultati raziskave, ki so jo izvedli Cao, Frank in Cullen (1996), kažejo, da strah pred kriminaliteto bolj vpliva na zaupanje v policijo, kot pa npr. demografske spremeljivke prebivalcev lokalne skupnosti. To sta že na začetkih policijskega dela v skupnosti v svoji študiji ugotovila tudi Reisig in Giacomazzi (1998), prav tako tudi Hawdon in Ryan (2003), ki sta prikazala, da je strah pred viktimizacijo v obratnem sorazmerju z ocenami, s katerimi so prebivalci ocenili policijsko učinkovitost. To potrjujejo tudi novejši raziskave; npr. Kutnjak Ivkovich (2008) je v svoji raziskavi potrdila, da je nižja raven strahu pred kriminaliteto pozitivno povezana z ocenami javnosti glede sposobnosti policije za obvladovanje kriminalitete. O'Connor (2008) ugotavlja, da je stopnja posameznikovega zadovoljstva z varnostjo sorazmerno povezana s pozitivnim mnenjem o policiji. Podobno ugotavljajo še Xu et al. (2005), ki pojasnjujejo, da strah pred kriminaliteto in zaznana kakovost življenja v skupnosti bistveno vplivata na zadovoljstvo prebivalcev s policijo.

Podobne ugotovitve navajajo tudi slovenske študije. Pavlovič (1998) je na podlagi rezultatov dveh viktimizacijskih študij (*International Crime Victimization Survey*); iz leta 1992 (omejena samo na Ljubljano) in leta 1997 (celotna država) ugotovil, da prebivalci, ki se počutijo varneje, bolj pozitivno ocenjujejo kakovost policijskega dela. Tudi ugotovitve raziskave iz leta 2011 (Jere, 2013) kažejo, da prebivalci, ki se počutijo bolj varne, višje ocenjujejo uspešnost policistov pri policijskem delu v skupnosti.

Razloge za vpliv občutkov strahu na učinkovitost policijskega dela lahko povežemo z vrstami policijskih nalog, ki se izvajajo v lokalnih skupnostih. Dejstvo je, da velikokrat nastanejo razlike med dejanskim stanjem kriminalitete in občutki ljudi oz. stopnji zaskrbljenosti in strahu pred kriminaliteto.

Četudi se stopnja kriminalitete v neki skupnosti zmanjša, to ne vpliva nujno tudi na manjšo zaskrbljenost ljudi. Tipične policijske naloge, s katerimi policija zmanjšuje in obvladuje kriminaliteto, ne vplivajo na občutke in zadovoljstvo ljudi, prav tako imajo manjši vpliv na zaznano kakovost stikov in odnosov prebivalstva s policijo. Javnost namreč med pomembnejše naloge policije običajno uvršča takšne dejavnosti, ki niso neposredno povezane s kriminaliteto, to so npr. pomoč v neinterventnih primerih, kriminalnoproventivno svetovanje in sočutno odzivanje pri družinskih sporih (Beck, Boni in Packer, 1999). Tudi rezultati slovenske študije, izvedene v letu 2011, kažejo, da se anketiranci zelo strinjajo s tem, da je nudenje pomoči državljanom enako pomembna naloga policistov kot izvajanje zakonov ter da bi policisti morali reševati tudi probleme, ki niso neposredno povezani s kriminaliteto (Meško et al., 2012). Takšne ugotovitve jasno potrjujejo potrebo po izvajanju preventivnih nalog in v odnose usmerjene aktivnosti, ki vplivajo na občutke prebivalcev in njihovo ozaveščenost glede dejanske ogroženosti v lokalnem okolju.

3.4 Skupnostna povezanost

Strah pred viktimizacijo preko negativnih občutkov ljudi in nezadovoljstva s kakovostjo življenja slabi skupnostno povezanost, ki je četrti element opisanega modela ocenjevanja policijskega dela v skupnosti. Nepovezanost ljudi ali izključnost prebivalcev v skupnosti je prva grožnja osnovni potrebi ljudi po pripadnosti, kar nedvomno vpliva na zadovoljstvo. Nekohezivna in nepovezana lokalna skupnost tako težko pomaga pri uresničevanju preventivnih načrtov v lokalnem okolju. Kot posledica nizke kohezivnosti se rahljajo in izginjajo mehanizmi neformalne družbene kontrole (McKee, 2001) oz. socialni nadzor, ki je po kriminološki teoriji pomemben način zagotavljanja reda v lokalnih okoljih. V skladu s filozofijo policijskega dela v skupnosti naj bi se red v skupnosti ohranjal ravno preko neformalnih družbenih procesov, ne pa s policijskim ukrepanjem (Rosenbaum, 1988), zato je skupnostna povezanost pomemben kazalnik zmožnosti prebivalcev prispevati k uspešnosti skupnostnih strategij zagotavljanja varnosti (Pattavina et al., 2006).

Pojem skupnosti je sicer zelo težko konkretno in jasno opredeliti, saj gre za množico medsebojno povezanih in različno vplivnih elementov (Seagrave, 1996). Iz tega razloga se nekateri avtorji držijo bolj ohlapnih opredelitev. Denimo Somerville (2009) opredeljuje skupnost kot prebivalce, ki živijo, delajo, ali so kakorkoli drugače medsebojno povezani v prepoznavnih kontekstih, kot so na primer soseske. Trojanowicz (1972) definira skupnost kot skupino ljudi, ki živijo znotraj geografskih meja (samo)upravne enote in so odvisni od storitev, ki jih ta nudi. Miller in Hess (2002) opredeljujeta skupnost kot specifično geografsko območje, ki ga pokrivajo organi prego-

na, in vključuje posameznike ter organizacije na tem območju. Colquhoun (2004), ki izhaja iz strateške opredelitve, pa skupnost opredeli kot preplet osebnih razmerij, skupin, omrežij, tradicij in vzorcev vedenja, ki obstajajo med posamezniki, ki si delijo življenjski prostor (soseska), socialno-ekonomske razmere in skupne interese. Skladno z navedenimi opredelitvami Pečar (2001) navaja, da skupnost definirata geografska in socialna dimenzija, ki zajemata skupno lokacijo in združevanje prebivalcev pri organizaciji skupnega življenja. Osnovni elementi skupnosti so tako: geografsko območje, prebivalci, njihove potrebe in dejavnosti za zadovoljevanje teh potreb ter notranja dinamika v skupnosti.

Forrest in Kearns (2001) skupnostno povezanost definirata bolj natančno, in sicer s petimi elementi, ki ob sočasnem izpolnjevanju dosegajo visoko stopnjo kohezivnosti: (1) skupne vrednote in kultura (prebivalci imajo skupne cilje, moralna načela, sodelujejo v politiki); (2) družbeni red in družbeni nadzor (odsotnost konflikta znotraj skupnosti in resnih izzivov obstoječega reda, učinkovita neformalna družbena kontrola); (3) solidarnost in majhne socialne razlike (skladen razvoj gospodarskih, socialnih in okoljskih standardov, enakega dostopa do storitev in denarnih socialnih pomoči, pripravljenost pomagati drugim); (4) socialne mreže in socialni kapital (socialne interakcije znotraj skupnosti, državljansko udejstvovanje); in (5) navezanost ter identifikacija s krajem bivanja (močna navezanost na kraj, prepletanje osebne in krajevne identifikacije). Za kohezivno skupnost so tako najbolj značilni občutki pripadnosti, povezanosti, skupne vrednote in sodelovanje pri zadovoljevanju skupnih potreb. Opisan koncept imenujemo tudi skupnostna povezanost (Buckner, 1988; Forrest in Kearns, 2001; Hartnagel, 1979). Povezane (kohezivne) soseske so zaradi večje stopnje združevanja, povezanosti in skladnosti ciljev bolj odporne proti kriminaliteti (Greene, 2000), medtem ko so skupnosti z nizko stopnjo skupnostne povezanosti zaznamovane z družbenim neredom in konflikti, neskladjem vrednot, socialno neenakostjo, nizko stopnjo socialne interakcije in nizko stopnjo občutka pripadnosti (Forrest in Kearns, 2001). Iz tega sledi, da je medsebojna povezanost prebivalcev in njihova navezanost na kraj oz. lokalno okolje, ključen pogoj za uspešno izvedbo sodelovanja in partnerskih odnosov s policijo. Spodbujanje kohezivnosti bi moralo tako potekati vzporedno s spodbujanjem sodelovanja, pri čemer pa velik del odgovornosti za razvoj skupnostne povezanosti leži na lokalnih skupnostnih oz. njihovih predstavnikih. Deloma lahko na to vpliva tudi policija, z obvladovanjem kriminalitete in nereda v lokalnem okolju, saj se na ta način spodbuja pripravljenost na vključevanje in izpostavljanje prebivalcev, prav tako pa tudi na skladnost ciljev, vrednost ter podobnost stališč med prebivalci.

Iz zapisanega je jasno razvidno, da sodijo med osnovne premise policijskega dela v skupnosti predvsem netipične

policijske naloge, usmerjene v spodbujanje sodelovanja prebivalcev s policijo na eni strani in skupnostno povezanost na drugi. Z doseganjem kakovostnih povezav in stikov znotraj skupnosti in skupnosti s policijo je mogoče izboljšati neuradne nadzorstvene mehanizme, učinkovitost policije pri obravnavi lokalnih problemov, občutke ljudi glede kriminalitete, njihovo zadovoljstvo z delom policije in kakovostjo življenja v skupnosti nasploh. Če želimo proučevati razvoj in učinkovitost policijskega dela v skupnosti ter doseganje postavljenih ciljev strategije, je treba na sistematičen in koherenten način oceniti stanje razvitosti vseh štirih elementov opisanega modela. S proučevanjem teh elementov je mogoče na celovit način oceniti dejansko stanje policijskega dela v skupnosti preko percepcij in odnosov in tudi potrebe prebivalstva po njihovih občutkih, mnenjih in zadovoljstvu s trenutnim stanjem varnosti.

4 Opis uporabljene metode, vzorca in vprašalnika

4.1 Opis vprašalnika

Namen prispevka je analizirati stopnjo implementacije koncepta policijskega dela v skupnosti v Sloveniji. Pri analizi smo izhajali iz štirih vsebinsko soodvisnih področij: (a) kakovost stikov policistov s prebivalci, (b) stopnja zaznavanja kaznivih ravnanj v okolju, (c) občutek varnosti ter (d) stopnja skupnostne povezanosti prebivalcev. Koncept je v osnovi razvil in validiral Adam J. McKee (2001) in je bil sestavljen tako, da bi ga lahko uporabili tudi praktiki policijskega dela v skupnosti. Vprašalnik smo za potrebe raziskovanja v Sloveniji prevedli v slovenščino in nato nazaj v angleščino, s čimer smo preverili, ali smo ohranili vsebinsko enakost vprašalnika. Vprašalnik smo nato priredili za uporabo v slovenskem kulturnem okolju. Sestavlja ga 20 trditev – po pet trditev na posamezen vsebinski sklop. Izračun notranje konsistentnosti vprašalnika (Crombach alfa) pa kaže, da je merski instrument notranje konsistenten ($\alpha = 0.839$). Zunanjo veljavnost vprašalnika smo preverili tako, da so strokovnjaki s področja policijske dejavnosti vprašalnik prebrali in v razgovoru povedali, kaj po njihovem mnenju meri. Vsi njihovi odgovori so se vezali na oceno kakovosti policijskega dela v skupnosti. Veljavnost in zanesljivost vprašalnika smo temeljito preverili in ga podrobneje predstavljamo v nadaljevanju.

4.2 Način zbiranja podatkov

Podatki so bili večinoma zbrani v letih 2012–2014. V vzorec smo vključili deset občin v Sloveniji, in sicer Črnomelj, Dobrovnik, Ilirska Bistrica, Lendava, Ljubljana, Maribor,

Mozirje, Murska Sobota, Puconci in Trbovlje. Anketiranje je potekalo tako, da so anketarji med prebivalce osebno in naključno razdelili ankete v fizični obliki, skupaj s spremnim pismom, v katerem je bil pojasnjen namen raziskovanja. Anketirancem sta bila zagotovljena anonimnost in zaupnost odgovorov, sodelovanje v raziskavi je bilo prostovoljno. Glede stopnje urbanizacije kraja, v katerem živijo anketiranci, je 53,7 odstotka anketirancev živelo v urbaniziranem okolju (mesto, trg), 46,3 odstotka pa v ruralnem okolju (vas).

4.3 Opis vzorca

V vzorec je bilo vključenih 1506 anketirancev (53,2 % žensk), njihova povprečna starost je bila 38,5 let (st. odklon = 14,47), velika večina (51,3 %) jih je imela srednjo šolo, sledi visoka ali univerzitetna izobrazba (21,9 %) ter višješolska izobrazba (14,7 %). Dobrih 10 % anketirancev je imelo v času anketiranja končano osnovnošolsko izobrazbo. Glede na zaposlitveni status je bilo 15,7 % anketirancev dijakov oziroma študentov, 57,7 % zaposlenih, 16 % nezaposlenih, 10,7 % pa upokojevcev.

5 Predstavitev rezultatov in razprava

5.1 Evalvacija uporabljenega vprašalnika

S Cronbachov koeficientom alfa (α) smo izračunali, da vse spremenljivke visoko korelirajo s celoto, saj imajo vse vrednost, večjo od 0,3, torej ni bilo treba nobene izločiti iz nadaljnje analize. Izračunan koeficient Cronbach alfa za ocene virov ogrožanja je znašal 0,839, na podlagi česar lahko zaključimo, da je ta del vprašalnika visoko zanesljiv. Cronbach alfa lahko namreč zavzame vrednosti, ki so med 0 (popolnoma nezanesljiv) in 1 (popolnoma zanesljiva meritev), pri čemer $\alpha > 0,8$ pomeni visoko zanesljivost, $0,6 < \alpha < 0,8$ pa pomeni srednjo zanesljivost (Šifrer in Bren, 2011).

Tabela 1: Zanesljivost uporabljenega vprašalnika

Cronbach alfa	Cronbach alfa na standardiziranih enotah	N enot
,839	,838	20

Šifrer in Bren (2011) navajata, da je faktorska analiza ena od dveh najpogostejših metod, katere glavni cilj je zmanjšati število spremenljivk oziroma določiti manjše število linearnih kombinacij merjenih spremenljivk tako, da z njimi pojasnimo, kar se da velik del celotne razpršenosti (variance) podatkov.

Pri tej analizi gre za študijo povezav med spremenljivkami, tako da poskušamo naše spremenljivke predstaviti kot linearno kombinacijo manjšega števila naključnih spremenljivk in te imenujemo faktorji. Faktorji nam omogočajo vpogled v osnovno strukturo podatkov. Cilj te metode je ugotoviti, ali so zveze med opazovanimi spremenljivkami (kovariance ali korelacije) pojasnljive z manjšim številom spremenljivk – faktorji. Preden smo se lotili faktorske analize, smo se želeli prepričati o zadostitvi merila normalne porazdeljenosti podatkov, zato smo preverili asimetrijo in sploščenost. Vrednosti asimetrije in sploščenosti morajo biti med -3 in 3, v nasprotnem primeru spremenljivko izločimo iz nadaljnjih obdelav (Šifrer in Bren, 2011). Iz naše analize izhaja, da so vse vrednosti med -.98 in .13, zato nobene od 20 vključenih spremenljivk ni treba izločiti.

V tabeli številka 2 je prikazana Kaiser-Meyer-Olkinova mera primernosti vzorca (KMO), ki nam pokaže, ali so podatki ustrezni za faktorsko analizo. Višja, kot je mera KMO, bolj so podatki ustrezni. Optimalno je, da je KMO večja od 0,8, toda sprejemljiva je tudi mera, ki je med 0,5 in 0,6. Podatke, pri katerih se mera KMO zniža pod 0,5, niso najprimernejši za analizo (Šifrer in Bren, 2011). V našem primeru znaša KMO 0,870, kar pomeni, da so naši podatki primerni za faktorsko analizo.

Tabela 2: Keiser-Meier-Olkinova mera ustreznosti vzorca in Bartlettov test

Kaiser-Meyer-Olkin mera ustreznosti vzorca		,870
Bartlettov test	Hi-kvadrat	13712,467
	df	190
	Sig.	,000

Drugi test (tabela 2), ki služi istemu namenu kot KMO, je Bartlettov test, in temelji na hi-kvadrat statistiki. Z njim preverjamo ničelno hipotezo, ki pravi, da je originalna korelacijska matrika enotska, torej so vse korelacije med spremenljivkami enake 0, to pa pomeni, da so spremenljivke med seboj neodvisne. Če je p-vrednost oz. statistična značilnost Bartlettovega testa manjša od 0,05, bomo ničelno hipotezo zavrnili (Šifrer in Bren, 2011). V našem primeru p-vrednost znaša 0,000. Potrdimo lahko, da je ustreznost vzorca optimalna, korelacijska matrika ni enotska in lahko zaključimo, da so naši podatki primerni za faktorsko analizo. V analizi smo uporabili metodo glavnih komponent.

Analiza vrednosti komunalitet nam prikazuje razmerja med pojasnjenimi variancami ter izločenimi faktorji; vse komunalitete morajo biti večje od 0,3, kar pomeni, da spremen-

ljivke merijo ter definirajo naš pojav. Če so katere vrednosti manjše od 0,3, lahko spremenljivko izločimo, saj to pomeni, da spremenljivka ne definira našega pojava in da ne meri to, kar bi morala meriti (Šifrer in Bren, 2011). Iz analize smo ugotovili, da so vse ekstrahirane komunalitete večje od 0,3, kar pomeni, da so uporabljene spremenljivke ustrezne.

variance vseh dobljenih faktorjev, ki naj bi bil v družboslovju vsaj 30 odstotkov (Šifrer in Bren, 2011).

Tabela 3: Lastne vrednosti in pojasnjena varianca dobljenih faktorjev

Faktorji	Začetna lastna vrednost			Seštevek kvadrantov			Rotirani
	Skupaj	% variance	Kumulativni %	Skupaj	% variance	Kumulativni %	Skupaj
1	5,126	25,632	25,632	5,126	25,632	25,632	4,177
2	3,335	16,676	42,308	3,335	16,676	42,308	3,814
3	2,800	14,001	56,309	2,800	14,001	56,309	3,150
4	1,558	7,791	64,100	1,558	7,791	64,100	3,522
5	,763	3,813	67,913				
6	,713	3,564	71,477				
7	,656	3,281	74,758				
8	,583	2,914	77,672				
9	,527	2,636	80,308				
10	,507	2,536	82,844				
11	,476	2,378	85,222				
12	,465	2,324	87,546				
13	,414	2,071	89,617				
...							

V tabeli številka 3 lahko vidimo, da s faktorjsko analizo dobimo štiri faktorje. V tabeli so prikazani rezultati faktorjske analize pred rotacijo in po rotaciji – uporabili smo pravokotno rotacijo. V stolpcu odstotek variance je prikazano, koliko skupne variance pojasni posamezen faktor. Skupna varianca je v obeh primerih enaka (64,1 odstotka). S štirimi faktorji tako skupno pojasnimo 64,1 odstotka celotne variance. Ugotovimo lahko, da smo zadostili deležu skupne pojasnjene

V tabeli 4 je prikazana rotirana faktorjska rešitev. Prikazane so faktorjske uteži, spremenljivke pa so razvrščene po velikosti faktorjskih uteži. Večja, kot je faktorjska utež (kovariance med faktorji in spremenljivkami), bolj je posamezna spremenljivka povezana s faktorjem (Šifrer in Bren, 2011). Spremenljivka se uvrsti v tisti faktor, kjer je utež večja, saj s faktorjsko analizo težimo k temu, da ima posamezna spremenljivka močno faktorjsko utež le pri enem faktorju.

Tabela 4: Porazdelitev spremenljivk v faktorje

Vprašanja/trditve	Faktor			
	1	2	3	4
Po vašem mnenju, kako dobra je pomoč policistov ljudem na vašem območju, ki so bili žrtve kaznivih ravnanj?			,822	
Kako vljudni so, po vaši oceni, policisti do ljudi, s katerimi izvajajo postopke?			,794	
Koliko so policisti, po vaši oceni, v pomoč ljudem na vašem območju?			,836	
Koliko so policisti, po vaši oceni, nepristranski, ko obravnavajo posameznike na vašem območju?			,665	
Kako uspešni so policisti, po vašem mnenju, pri vzpostavljanju in ohranjanju reda in mira na ulicah in drugih javnih mestih v vašem okolju?			,756	
Kako velik problem je, po vašem mnenju, vandalizem v vašem okolju?				,793
Kako velik problem je, po vašem mnenju, pijančevanje na javnih mestih v vašem okolju?				,778
Kako velik problem so, po vašem mnenju, napadi na ljudi in pretepi s strani neznancev v vašem okolju?				,772
Kako velik problem so, po vašem mnenju, roparski napadi oziroma tatvine denarja, torbic ali denarnic v vašem okolju?				,698
Kako velik problem je, po vašem mnenju, kopičenje ničvrednega blaga in smeti na javnih mestih v vašem okolju?				,607
Kako pogosto ste zaskrbljeni, da bi vas v vašem okolju kdo poskušal oropati ali ukrasti kaj vašega, ko ste izven svojega doma?	,866			
Kako pogosto ste zaskrbljeni, da bi kdo vdrl v vaš dom/stanovanje, medtem ko je nekdo v stanovanju/domu?	,863			
Kako pogosto ste zaskrbljeni, da vas bo nekdo v vašem okolju napadel ali pretepel?	,811			
Kako pogosto ste zaskrbljeni, da bo nekdo v vašem okolju ukradel ali poškodoval vaš avtomobil?	,721			
Kako pogosto ste zaskrbljeni, da bi kdo vdrl v vaš dom/stanovanje, medtem ko nikogar ni v vašem stanovanju/domu?	,850			
Če bi zbolel, lahko računam na pomoč svojih sosedov, da bi zame opravili nakup v trgovini, šli po zdravila zame v lekarno in podobno.		,873		
Ko me ni doma, se lahko zanesem na sosede, da bodo popazili na moj dom in njegovo okolico.		,871		
Če bi v stiski potreboval 25 eur, bi mi jih sosed posodil.		,856		
Stanovalci v svojem okolišu po potrebi stopimo skupaj in rešujemo svoje skupne probleme.		,776		
V svojem okolišu poznam dovolj ljudi dovolj dobro, da bi jih lahko prosil za uslugo.		,861		

Namen faktorjske analize je bil preveriti, ali se spremenljivke v raziskavi, ki smo jo izvedli na vzorcu prebivalcev Slovenije, porazdeljujejo enako kot v izvorni raziskavi (McKee, 2001). Pri pregledu porazdelitve v okviru naše analize in s primerjavo z izvorno raziskavo lahko ugotovimo, da se vse spremenljivke tudi v okviru slovenske raziskave porazdelijo v popolnoma enake skupine, in sicer (a) kakovost stikov policistov s prebivalci (faktor št. 3), (b) stopnja zaznavanja kaznivih

ravnanj v okolju (faktor št. 4), (c) občutek varnosti (faktor št. 1) ter (d) stopnja skupnostne povezanosti prebivalcev (faktor št. 2). Zaključimo lahko, da je uporabljen vprašalnik notranje konsistenten in tudi popolnoma primerljiv z vprašalnikom, ki je bil uporabljen v drugih kulturnih okoljih (McKee, 2001). Vprašalnik omogoča merjenje glavnih elementov policijskega dela v skupnosti, zato ugotavljamo, da gre za veljaven instrument, njegova odlika pa sta enostavnost in razumljivost.

5.2 Analiza stopnje implementacije policijskega dela v skupnosti v Sloveniji

V nadaljevanju bomo predstavili rezultate analize po posameznih vsebinskih sklopih. Anketa je bila sestavljena tako, da so višje vrednosti predstavljale tudi boljši rezultat. Tako je po posameznih vsebinskih sklopih mogoče dobiti od minimalno 5 do maksimalno 20 točk, če potem rezultate celotnega vprašalnika seštejemo skupaj, dobimo indeks implementacije policijskega dela v skupnosti v vrednosti od minimalno 20 (če bi anketiraneec obkrožil vse najnižje vrednosti vprašalnika) do maksimalno 100 (če bi anketiraneec obkrožil vse najvišje vrednosti v vprašalniku).

interakcij pa determinira zmožnost partnerskega odnosa. V tabeli vidimo, da so prebivalci najbolj zadovoljni z vpludnostjo slovenskih policistov. Pri tej trditvi je skoraj 45 odstotkov anketirancev policistom dalo najvišjo oceno. Po drugi strani pa je 30 odstotkov anketirancev ocenilo, da policisti pri svojem delu niso nepristranski. Kljub vsemu, da je več tistih, ki so kakovost stikov ocenili z nadpovprečnimi ocenami, kot tistih, ki so bili do posameznih vedenj policistov kritični.

V tabeli 6 so predstavljeni rezultati percepcije stopnje nereda in kriminalitete v bivalnem okolju anketirancev. Ugotavljamo, da anketiranci ocenjujejo Slovenijo kot zelo varno; več kot polovica prebivalcev nima nobenih skrbi, da bi

Tabela 5: Analiza kakovosti stikov policistov z ljudmi

Vprašanja	povpr.	S.O.	- %	O %	+ %
Po vašem mnenju, kako dobra je pomoč policistov posameznikom, ki so bili žrtev kaznivih dejanj, na vašem območju?	3,16	0,99	22,9	40,8	36,3
Kako vpludni so, po vaši oceni, na splošno, policisti do ljudi, s katerimi izvajajo postopke?	3,25	1,00	23,1	32,6	44,3
V kolikšni meri so policisti, po vaši oceni, na splošno, v pomoč ljudem na vašem območju?	3,22	0,99	23,6	34,0	42,4
V kolikšni meri so policisti, po vaši oceni, na splošno, nepristranski, ko obravnavajo posameznike na vašem območju?	3,01	1,01	30,1	38,4	31,5
Kako uspešni so policisti, po vašem mnenju, pri vzpostavljanju in ohranjanju reda in mira na ulicah in drugih javnih mestih v vašem okolju?	3,19	1,02	22,7	38,2	39,1

V tabeli 5 so najprej predstavljeni rezultati ocene kakovosti stikov policistov s prebivalci. Gre za osnovni element policijskega dela v skupnosti, za katerega velja, da temelji na partnerskem odnosu med policijo in prebivalci, kakovost teh

postali žrtve roparskega napada ali da bi jih pretepli, po drugi strani pa kot največji problem v njihovem okolju ocenjujejo kopičenje smeti in ničvrednega blaga.

Tabela 6: Analiza percepcije kriminalitete in nereda

Vprašanja	povpr.	S.O.	- %	O %	+ %
Kako velik problem je, po vašem mnenju, vandalizem v vašem okolju?	3,12	1,11	31,2	29,0	39,8
Kako velik problem je, po vašem mnenju, pijančevanje na javnih mestih v vašem okolju?	3,14	1,17	33,7	22,9	43,4
Kako velik problem so, po vašem mnenju, napadi na ljudi in pretepi s strani neznancev v vašem okolju?	3,65	1,07	15,4	23,3	61,3
Kako velik problem so, po vašem mnenju, roparski napadi oziroma tatvine denarja, torbic ali denarnic v vašem okolju?	3,42	1,11	21,2	26,5	52,3
Kako velik problem je, po vašem mnenju, kopičenje ničvrednega blaga in smeti na praznih javnih mestih v vašem okolju?	2,89	1,20	39,8	26,0	34,2

Naslednji vsebinski sklop je prikazan v tabeli 7 in se vsebinsko veže na posameznikov strah, da bi postal žrtev kaznivega dejanja. Zapisali smo že, da je percepcija tega, kakšna je verjetnost, da postaneš žrtev kaznivega dejanja, pomemben dejavnik, ki vpliva na vedenje posameznika. Če se ljudje bojijo, da bodo postali žrtve kaznivega dejanja, se umaknejo v zasebnost, in s tem se slabi kohezivnost skupnosti. Rezultati naše analize kažejo, da je ta strah med anketiranci nizek. Še najpogosteje (ena petina anketirancev) je prisoten strah pred vlomom in tatvino vozila.

v njihovem bivalnem okolju visoka. Mogoče bi omenili zgolj možnost izboljšav pri skupnem reševanju problemov, kar pa je tako ali tako naloga tistih, ki so odgovorni za implementacijo policijskega dela v skupnosti.

V tabeli 9 so združeni rezultati naše analize, kjer lahko vidimo, da imamo v Sloveniji močno povezane skupnosti in da prebivalcev ni strah, da bi postali žrtve kaznivih dejanj. Med vsemi štirimi analiziranimi vsebinskimi sklopi so anketiranci najnižje ocenili kakovost stikov policistov s prebivalci, pa še

Tabela 7: Analiza strahu pred viktimizacijo

Vprašanja	povpr.	S.O.	- %	O %	+ %
Kako pogosto ste zaskrbljeni, da bi vas kdo poskušal oropati ali ukrasti kaj vašega, ko ste izven vašega doma v vašem okolju?	3,53	1,14	18,0	26,2	55,4
Kako pogosto ste zaskrbljeni, da bi kdo vdrl v vaš dom/stanovanje, medtem ko je nekdo v stanovanju/domu?	3,74	1,12	14,1	21,0	64,9
Kako pogosto ste zaskrbljeni, da vas bo nekdo napadel ali pretepel, ko ste zunaj svojega doma v vašem okolju?	3,92	1,02	9,1	19,0	71,9
Kako pogosto ste zaskrbljeni, da bo nekdo v vašem okolju ukradel ali poškodoval vaš avtomobil?	3,45	1,13	19,8	27,0	53,2
Kako pogosto ste zaskrbljeni, da bi kdo vdrl v vaš dom/stanovanje, medtem ko ni nikogar v vašem stanovanju/domu?	3,39	1,15	20,9	28,3	50,8

Tabela 8: Analiza skupnostne povezanosti

Trditve	povpr.	S.O.	- %	O %	+ %
Če bi zbolel, lahko računam na pomoč svojih sosedov, da bi zame opravili nakup v trgovini, šli po zdravila zame v lekarno in podobno.	3,64	1,12	19,4	19,2	61,4
Ko me ni doma, se lahko zanesem na sosede, da bodo popazili na moj dom oziroma pazili na morebitne težave.	3,66	1,20	19,0	18,7	62,3
Če bi v stiski potreboval 25 eur, bi mi jih sosed posodil.	3,60	1,29	21,1	19,2	59,7
Stanovalci v svojem okolišu po potrebi stopimo skupaj in rešujemo svoje skupne probleme.	3,35	1,18	24,6	25,6	49,8
V svojem okolišu poznam dovolj ljudi dovolj dobro, da bi jih lahko prosil za uslugo.	3,71	1,14	16,9	18,8	64,3

Zadnji analiziran vsebinski sklop je predpogoj za policijsko delo v skupnosti. Če želimo imeti policijsko delo v skupnosti, potem potrebujemo močno povezano skupnost, s katero imajo potem policisti partnerski odnos. Poleg tega je treba ponovno opozoriti na kriminološko dejstvo, da je skupnost, in ne institucije formalnega družbenega nadzorstva, tista, ki zagotavlja konformno vedenje v skladu z družbenimi normami. Rezultati v tabeli 8 kažejo, da je povezanost ljudi

tu je bila povprečna vrednost višja od 15 (na lestvici od 5 do 25). Če si podrobneje pogledamo rezultate, potem predstavlja glavni izziv za policijo v prihodnje izboljšava rezultata pri vprašanju zagotavljanja videza nepristranskosti pri policijskih postopkih, za oblasti v lokalnih skupnostih pa je zelo zanimiv rezultat, da prebivalci kot največji problem izpostavljajo kopičenje ničvrednega blaga in smeti na praznih javnih mestih v njihovem bivalnem okolju.

Tabela 9: Stopnja implementacije policijskega dela v skupnosti v Sloveniji

	Povprečje	S.O.
Kakovost stikov policistov z ljudmi	15,84	3,89
Percepcija kriminalitete in nereda	16,23	4,15
Strah pred viktimizacijo	18,04	4,59
Skupnostna povezanost	17,95	5,13
Indeks implementacije policijskega dela v skupnosti v Sloveniji	68,11	11,08

Ugotovimo lahko, da so predvsem v slovenski policiji po dobrem desetletju vidni rezultati načrtnega dela, da kot organizacijsko strategijo uvede pristop policijskega dela v skupnosti. Kljub vsemu je še vedno veliko prostora za izboljšave. Predstavljen način merjenja stopnje implementacije policijskega dela v skupnosti je enostaven merski instrument, ki daje različnim institucijam, odgovornim za zagotavljanje varnosti v lokalnih okoljih (npr. policija, župani, občinske in državne institucije), povratne informacije o tem, kaj je še treba storiti in kje so rezultati načrtnega dela že vidni.

V nadaljevanju smo opravili še analizo, ali nekateri socialno-demografski dejavniki vplivajo na rezultate ocene kakovosti implementacije policijskega dela v skupnosti. V tabeli 10 vidimo, kako spol anketiranca vpliva na rezultate.

Ugotovimo lahko, da statistično značilne razlike obstajajo pri oceni kakovosti stikov policistov s prebivalci ter pri strahu pred viktimizacijo. Ženske so statistično značilno bolj ocenile kakovost stikov s policisti, jih je pa tudi bolj strah kot moške, da bi postale žrtve kaznivih dejanj. Pri obeh teh vsebinskih sklopih je bila razlika med aritmetičnima sredinama statistično značilna. Za oceno pomembnosti teh statistično značilnih razlik smo za oba vsebinska sklopa izračunali še Cohen *d* test velikosti učinka (Field, 2009). Cohen (1988) je za lažje razumevanje velikosti učinka razlik med primerjanima skupinama opredelil vrednosti *d* kot majhne, če so okoli 0.2, srednje, če so vrednosti *d* okoli 0.5 ter velike, če so vrednosti okoli 0.8. V obeh primerih statistično značilnih razlik je test velikosti učinka manjši od prve oporne točke pri odločanju o pomenu, kar pomeni, da so razlike med spoloma dejansko

Tabela 10: Razlike med spoloma glede ocene policijskega dela v skupnosti v Sloveniji

	Spol	N	M	SO	t-test P	Cohen <i>d</i> test ⁵
Kakovost stikov policistov z ljudmi	moški	692	15,56	3,98	-2,60 ,009	0,13
	ženski	784	16,09	3,78		
Percepcija kriminalitete in nereda	moški	690	16,36	4,19	Ni statistično značilnih razlik	
	ženski	793	16,12	4,10		
Strah pred viktimizacijo	moški	689	18,44	4,60	3,12 ,002	0,16
	ženski	793	17,70	4,55		
Skupnostna povezanost	moški	694	17,94	5,03	Ni statistično značilnih razlik	
	ženski	795	17,95	5,21		
Indeks PDS v Sloveniji	moški	670	68,28	11,24	Ni statistično značilnih razlik	
	ženski	766	67,98	10,92		

* Cohenov *d* test velikosti učinka; izračunano po formuli $(M_2 - M_1) / SD_{\text{pooled}}$, $SD_{\text{pooled}} = \sqrt{((SD_1^2 + SD_2^2) / 2)}$ (Social Science Statistics, n. d.)

⁵ Test velikosti učinka (angl. effect size). Ker rezultati statističnih testov ne povedo tistega, kar od njih želimo, nastajajo vedno nove mere, ki naj bi raziskovalcem pomagale pri ugotavljanju praktične pomembnosti razlik med vzorci. V ta namen so nastale različne mere velikosti učinka, pri čemer ena od njih, Cohen *d* test, proučuje razlike med aritmetičnimi sredinami (Cankar in Bajec, 2003). Z vidika interpre-

tacije velikosti učinka govorimo o praktični pomembnosti velikosti učinka; učinek, ki pripelje le do majhnega prekrivanja porazdelitev oziroma od velikega odstopanja od aritmetične sredine ene od druge, je praktično pomemben – ne glede na velikost vzorca (Cankar in Bajec, 2003: 104). Pri nizkih vrednostih Cohen *d* (.2) je prekrivanje veliko, pri visokih vrednostih *d* (.8) pa je to prekrivanje manjše; nižje vrednosti velikosti učinka kažejo na pomembnost razlik.

pomembne. Anketiranke bolje ocenjujejo kakovost odnosov policistov do prebivalcev kot moški, jih je pa tudi bolj strah, da bi postale žrtve kaznivih dejanj.

in pozitivno povezuje z oceno kakovosti stikov policistov s prebivalci. Starejši, kot so bili anketiranci, višje so ocenili kakovost interakcij policistov s prebivalci, oziroma, mlajši an-

Tabela 11: Razlike v oceni policijskega dela v skupnosti glede na stopnjo urbanizacije kraja bivanja anketiranih

	Tip kraja	N	M	SO	t-test p	Cohen d test
Kakovost stikov policistov z ljudmi	urbano	788	15,76	3,89	Ni statistično značilnih razlik	
	ruralno	686	15,95	3,87		
Percepcija kriminalitete in nereda	urbano	790	15,98	4,06	-2,53 ,012	0.13
	ruralno	691	16,53	4,23		
Strah pred viktimizacijo	urbano	794	17,84	4,47	Ni statistično značilnih razlik	
	ruralno	686	18,27	4,73		
Skupnostna povezanost	urbano	797	17,15	5,38	-6,33 ,000	0.32
	ruralno	690	18,81	4,67		
Indeks PDS v Sloveniji	urbano	759	66,3	11,34	-4,68 ,000	0.29
	ruralno	675	69,55	10,62		

Želeli smo tudi ugotoviti, ali tip kraja bivanja vpliva na kakovost implementacije policijskega dela v skupnosti. Anketirance smo razdelili v dve skupini, tiste, ki živijo v mestu ali večjem trgu (urbano okolje), in tiste, ki živijo v neurbanah okoljih (vasi). Rezultati analize so prikazani v tabeli 11.

Najprej lahko ugotovimo, da načeloma v neurbanah okoljih anketiranci bolje ocenjujejo stopnjo implementacije policijskega dela v skupnosti kot v urbanih okoljih. Razlika je statistično značilna, velikost Cohen *d* testa pa kaže na majhen do srednji vpliv velikosti učinka, kar pomeni, da so razlike med urbanim in ruralnim okoljem pomembno velike. To smer razlik smo ugotovili pri zaznavanju kriminalitete in nereda v lokalnem okolju, kjer prebivalci urbanih okolij slabše ocenjujejo stanje na področju nereda in stopnje kriminalitete (anketiranci v ruralnih okoljih poročajo o nižji stopnji zaznave tako kriminalitete kot nereda v bivalnem okolju), je pa skupnostna povezanost v ruralnih okoljih (pričakovano) bolje ocenjena kot v urbanih okoljih. Test velikosti učinka nam pove, da so te razlike pomembne, kar še posebej velja za stopnjo zaznavanja kriminalitete in nereda.

Na koncu analize smo opravili še korelacijsko analizo elementov policijskega dela v skupnosti med seboj, ugotovljali pa smo tudi, ali se s temi elementi povezuje starost in izobrazba anketirancev. Rezultati analize so prikazani v tabeli 12. Vidimo lahko, da se starost statistično značilno

ketiranci so v primerjavi s starejšimi nižje ocenili kakovost stikov policistov z ljudmi. Starejši anketiranci so tudi višje ocenili skupnostno povezanost ($r = ,115$; $p = ,000$), medtem ko so mlajši anketiranci nižje ocenili trditve, vezane na strah pred viktimizacijo. Mlajši anketiranci pogosteje poročajo, da jih je strah, da bi postali žrtev kaznivih dejanj ($r = ,093$; $p = ,000$). Pri izobrazbi smo ugotovili samo eno statistično značilno povezanost, in sicer so anketiranci z nižjo stopnjo izobrazbe bolj pogosto poročali o nižji stopnji skupnostne povezanosti ($r = -,054$; $p = ,037$).

Tabela 12: Korelacijska analiza starosti in izobrazbe anketirancev z elementi policijskega dela v skupnosti

		1	2	3	4	5	6
1. Kakovost stikov policistov z ljudmi	r	1					
	p						
	n	1482					
2. Percepcija kriminalitete in nereda	r	,102**	1				
	p	,000					
	n	1468	1489				
3. Strah pred viktimizacijo	r	,076**	,489**	1			
	p	,004	,000				
	n	1464	1472	1488			
4. Skupnostna povezanost	r	,134**	,129**	,151**	1		
	p	,000	,000	,000			
	n	1472	1479	1477	1495		
5. Starost	r	,117**	,025	-,093**	,155**	1	
	p	,000	,331	,000	,000		
	n	1471	1477	1476	1484	1494	
6. Izobrazba	r	-,009	,036	,041	-,054*	-,158**	1
	p	,733	,167	,117	,037	,000	
	n	1459	1463	1463	1470	1472	1479

6 Razprava

Policijsko delo v skupnosti je v sodobnih policijskih organizacijah, vključno s slovensko, koncept, ki vpliva na filozofijo policijskega dela (ki se kaže v poslanstvu, vrednotah in odgovornosti policije do prebivalcev) in na organizacijo vsakodnevnih policijskih aktivnosti (delo v policijskem okolju, krepitev pomena preventivne dejavnosti, vpetost v lokalno okolje). Ena od predpostavk sodobne policijske dejavnosti je tudi prepričanje, da mora biti policijska dejavnost utemeljena na znanju. To pa pomeni, da načrti dela policije temeljijo na dejstvih in na konceptualnih premislekih, še posebej v tistem delu, ki je vezan na krepitev legitimnosti policijskih organizacij. Zato je nujno, da imajo policijski vodje dobre informacije o tem, kakšno je mnenje prebivalcev o delu, ki ga opravljajo.

V prispevku smo pokazali, da lahko s predstavljenim merskim instrumentom policijski vodje in tudi drugi, ki so v lokalnih okoljih odgovorni za področje policijske dejavnosti, pridobijo relevantne povratne informacije. Merski instrument, ki smo ga testirali v okviru naše raziskave, je teoretično utemeljen in zajema ključne elemente policijskega dela v skupnosti (partnerski odnos, ocena kriminalitete in nereda,

ocena delovanja skupnosti), potrdil se je tudi za veljavnega in zanesljivega. Glavna prednost predstavljenega instrumenta je v njegovi preprosti uporabi. Zaradi enostavnosti in hkratne vsebinske veljavnosti, gre za pomembno orodje, ki ga lahko uporabijo vsi, ki imajo namen načrtovati ali oceniti kakovost policijskega dela v skupnosti.

Rezultati raziskave, izvedene na naključnem vzorcu prebivalcev v desetih lokalnih okoljih v Sloveniji, kažejo, da prebivalci relativno ugodno ocenjujejo dosedanji trud slovenske policije. V splošnem lahko rečemo, da jih je še najmanj strah, da bi postali žrtve kaznivih dejanj, zadovoljni so tudi s skupnostno povezanostjo v okoljih, kjer prebivajo, še najslabše so ocenili kakovost stikov policistov s prebivalci. Če bi poudarili tri najboljše ocenjene trditve iz naše raziskave, potem lahko rečemo, da prebivalcev v Sloveniji ni strah, da bi jih napadli ali pretepli. Poudariti velja visoko skupnostno povezanost prebivalcev v ruralnih in v urbanih okoljih, prebivalci pa policiste dojemajo kot vljudne. Do podobnih rezultatov so prišli tudi Meško, Fallshore, Muratbegović in Fields (2008) v svoji študiji o strahu pred kriminaliteto v Ljubljani in Sarajevu, kjer so prebivalci Ljubljane poročali o nižji stopnji strahu pred tem, da bi postali žrtve kaznivih dejanj kot prebivalci Sarajeva.

Rezultati kažejo tudi nekaj izzivov, s katerimi se morajo soočiti policisti v prihodnje. Nizko je bila ocenjena njihova nepristranskost, zato je z vidika legitimnosti policijske dejavnosti izredno pomembno, da policisti okrepijo dejavnosti za zagotavljanje (videza) nepristranskosti. Kot zelo problematično so anketiranci poudarili kopičenje ničvrednega blaga in smeti na praznih javnih mestih v lokalnem okolju. To je izziv, ki ga prebivalci zaznavajo kot varnostni problem, za reševanje pa so pristojni predvsem odgovorni v lokalnih skupnostih. Z vidika klasičnih policijskih aktivnosti je mogoče izpostaviti skrb ljudi, da bi jim vlomili v njihov dom oziroma stanovanje. Anketiranci so poudarili tudi potrebo po nadaljnji krepitvi prizadevanj za skupno reševanje varnostnih problemov v lokalnem okolju. To pa je izziv za policijske vodje in za odgovorne v občinah. S kakovostjo interakcije s policisti so manj zadovoljni moški in mlajši anketiranci, ženske in mlade pa je bolj strah, da bi postali žrtve kaznivih dejanj. Policijsko delo v skupnosti bi bilo treba še posebej okrepiti v urbanih okoljih, kjer prebivalci slabše ocenjujejo stanje nereda in stopnjo zaznane kriminalitete.

Literatura

1. Beck, K., Boni, N. in Packer, J. (1999). The use of public attitude surveys: What can they tell the police managers? *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, 22(2), 191–213.
2. Bren, M. in Bagari, D. (2013) Mnenjska raziskava o zadovoljstvu občanov z delom policije, njeni uspešnosti, o zaupanju vanjo ter občutku varnosti na območju Policijske uprave Murska Sobota. *Varstvoslovje*, 15(1), 64–82.
3. Brown, M. F., Veneziano, C. A., Estes, D. in Kline, V. (1994). *An evaluation of community oriented policing programs in eight Missouri law enforcement agencies*. Cape Girardeau: Southeast Missouri State University.
4. Buckner, J. C. (1988). The development of an instrument to measure neighborhood cohesion. *American Journal of Community Psychology*, 16(6), 771–791.
5. Burckhardt, C. in Ruiz, J. (2007). The role of citizen surveys in responsive policing. V J. Ruiz in D. Hummer (ur.), *The handbook of police administration* (str. 33–43). Boca Raton: CRC Press.
6. Buren, B. A. (2007). *Evaluating citizen oversight of police*. New York: LFB Scholarly Publishing.
7. Cankar, G. in Bajec, B. (2003). Velikost učinka kot dopolnilo testiranju statistične pomembnosti razlik. *Psihološka obzorja*, 12(2), 97–112.
8. Cao, L., Frank, J. in Cullen, F. T. (1996). Race, community context and confidence in the police. *American Journal of Police*, 15(1), 3–22.
9. Carr, P. (2003). The new parochialism: The implications of the beltway case for arguments concerning informal social control. *American Journal of Sociology*, 108(6), 1249–1291.
10. Carter, D. L. (2000). *Consideration in program development and evaluation of community policing*. Regional Community Policing Institute. Pridobljeno na <http://webs.wichita.edu/depttools/depttoolsmemberfiles/rcpi/Policy%20Papers/CP%20Devel%20and%20Eval.pdf>
11. Chicago Community Policing Evaluation Consortium. (2004). *Community policing in Chicago, year ten: An evaluation of Chicago's alternative policing strategy*. Chicago: Illinois Criminal Justice Information Authority.
12. Clarke, R. V. in Eck, J. E. (2008). *Priročnik za policijske (kriminalistične) analitike – V 60. korakih do rešitve*. Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede.
13. Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2nd ed.). Hillsdale: Lawrence Erlbaum Associates.
14. Colquhoun, I. (2004). *Design out crime: Creating safe and sustainable communities*. Oxford: Architectural Press.
15. Field, A. (2009). *Discovering Statistics Using SPSS* (3rd ed.). Los Angeles: Sage Publications.
16. Forrest, R. in Kearns, A. (2001). Social cohesion, social capital and the neighbourhood. *Urban Studies*, 38(12), 2125–2143.
17. Garb, M. (2014). Zaupanje javnosti v policijo in vojsko v Sloveniji. V B. Flander, I. Areh in M. Modic (ur.), *Zbornik prispevkov 15. slovenski dnevi varstvoslovja*. Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede. Pridobljeno na <http://www.fvv.um.si/dv2014/zbornik/Garb.pdf>
18. Gorenak, V. in Gorenak, I. (2011). Pripravljenost županov in svetnikov za sodelovanje s policisti – primer Slovenije. V T. Pavšič Mrevlje (ur.), *Zbornik prispevkov 12. slovenski dnevi varstvoslovja*. Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede. Pridobljeno na http://www.fvv.um.si/dv2011/zbornik/varnost_v_lokalni_skupnosti/Gorenak_Gorenak.pdf
19. Gorenak, V. in Mohorko, M. (2011). Stališča in ocene socialnih delavcev do sodelovanja s policisti – študija primera. V T. Pavšič Mrevlje (ur.), *Smernice sodobnega varstvoslovja, zbornik prispevkov 11. slovenski dnevi varstvoslovja*. Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede. Pridobljeno na http://www.fvv.um.si/dv2010/zbornik/policijska_dejavnost/Gorenak_Mohorko.pdf
20. Greene, J. R. (2000). Community policing in America: Changing the nature, structure, and function of the police. V J. Horney (ur.), *Criminal Justice 2000: Policies, processes, and decisions of the criminal justice system* (str. 299–370). Washington: U.S. Department of Justice, National Institute of Justice. Pridobljeno na https://www.ncjrs.gov/criminal_justice2000/vol_3/03g.pdf?q=understanding-community-policing
21. Greene, J. R. (2007). *The encyclopedia of police science*. New York: Routledge.
22. Greene, J. R. in Decker, S. (1989). Police and community perceptions of the community role in policing: The Philadelphia experience. *The Howard Journal*, 28(2), 105–123.
23. Hartnagel, T. F. (1979). The perception and fear of crime: Implications for neighborhood cohesion, social activity, and community affect. *Social Forces*, 58(1), 176–193.
24. Hawdon, J. in Ryan, J. (2003). Police-resident interactions and satisfaction with police: An empirical test of community policing assertions. *Criminal Justice Policy Review*, 14(55), 55–74.
25. Hope, T. (1995). Community crime prevention. *Crime and Justice*, 19, 21–89.
26. Jackson J. in Bradford, B. (2010). What is trust and confidence in the police? *Policing*, 4(3), 241–248.
27. Jere, M. (2013). *Police officers' and citizens' attitudes toward the provision of safety/security in local communities in Slovenia* (Doktorska disertacija). Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede Univerze v Mariboru.
28. Kelling, G. L. in Wycoff, M. A. (2001). *Evolving strategy of policing: Case studies of strategic change: Research report*. Rockville: National

- Institute of Justice. Pridobljeno na <https://www.ncjrs.gov/App/Publications/abstract.aspx?ID=198029>
29. Kogovšek, A. (2009). Predstavitev v skupnost usmerjenega policijskega dela v svetu in v Sloveniji. V T. Pavšič Mrevlje (ur.), *Varstvoslovje med teorijo in prakso: zbornik prispevkov 10. slovenski dnevi varstvoslovja*. Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede. Pridobljeno na <http://www.fvv.um.si/dv2009/zbornik/clanki/kogovsek.pdf>
  30. Kolenc T. (2003). *Slovenska policija*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve, Generalna policijska uprava.
  31. Kosmač, F. in Gorenak, V. (2004). Stališča komandirjev policijskih postaj do policijskega dela v skupnosti. V B. Lobnikar (ur.), *5. slovenski dnevi varstvoslovja* (str. 714–726). Ljubljana: Fakulteta za policijsko-varnostne vede.
  32. Kutnjak Ivkovich, S. (2008). Comparative study of public support for the police. *International Criminal Justice Review*, 18(4), 406–434.
  33. Lobnikar, B. in Meško, G. (2010). Responses of police and local authorities to security issues in Ljubljana, the capital of Slovenia. V M. Cools et al. (ur.), *Police, policing, policy and the city in Europe* (str. 161–179). The Hague: Eleven International Publishing.
  34. Lobnikar, B., Pagon, M., Umek, P., Sotlar, A., Bučar-Ručman, A., Tominc, B. et al. (2005). *Raziskava o ocenah in stališčih prebivalcev obmejnih območij do dela policistov na bodoči schengenski meji*. Ljubljana: Fakulteta za policijsko-varnostne vede.
  35. Lobnikar, B., Sotlar, A. in Meško, G. (2013). Razvoj policijske dejavnosti v Srednji in Vzhodni Evropi. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 64(1), 5–18.
  36. McKee, A. J. (2001). The community policing evaluation survey: Reliability, validity, and structure. *American Journal of Criminal Justice*, 25(2), 199–209.
  37. Meško, G., Hacin, R. in Eman, K. (2014). Trust in Police by Slovenian Law and Criminal Justice and Security Students. *Varstvoslovje*, 16(4), 471–491.
  38. Meško, G. (2001). V skupnost usmerjeno policijsko delo – izziv za slovensko policijo? *Teorija in praksa*, 38(2), 272–289.
  39. Meško, G. (2002). *Osnove preprečevanja kriminalitete*. Ljubljana: Visoka policijsko-varnostna šola.
  40. Meško, G. (2006a). Perceptions of security: Local safety councils in Slovenia. V U. Gori in I. Paparella (ur.), *Invisible threats: Financial and information technology crimes and national security* (str. 69–89). Amsterdam: IOS Press.
  41. Meško, G. (2006b). Policing in a post-socialist country: Critical reflections. V *Understanding crime: Structural and developmental dimensions, and their implications for policy* (Plenary address at the annual conference of the ESC). Tübingen: Institut für Kriminologie der Universität Tübingen.
  42. Meško, G. (2007). The obstacles on the path to police professionalism in Slovenia: A review of research. V G. Meško in B. Dobovšek (ur.), *Policing in emerging democracies – critical reflections* (str. 15–55). Ljubljana: Faculty of Criminal Justice and Security.
  43. Meško, G. (2009). Transfer of crime control ideas: Introductory Reflections. V G. Meško in H. Kury (ur.), *Crime policy, crime control and crime prevention – Slovenian perspectives* (str. 5–19). Ljubljana: Tipografija.
  44. Meško, G. in Klemenčič, G. (2007). Rebuilding legitimacy and police professionalism in an emerging democracy: The Slovenian experience. V T. R. Tyler (ur.), *Legitimacy and criminal justice* (str. 84–115). New York: Russell Sage Foundation.
  45. Meško, G. in Lobnikar, B. (2005). The contribution of local safety councils to local responsibility in crime prevention and provision of safety. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, 28(2), 353–373.
  46. Meško, G., Fallshore, M. in Jevšek, A. (2007). Policija in strah pred kriminaliteto. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 58(4), 340–351.
  47. Meško, G., Lobnikar, B., Jere, M. in Sotlar, A. (2013). Recent developments of policing in Slovenia. V G. Meško, C. B. Fields, B. Lobnikar in A. Sotlar (ur.), *Handbook on Policing in Central and Eastern Europe* (str. 263–286). New York: Springer.
  48. Meško, G., Sotlar, A., Lobnikar, B., Jere, M. in Tominc, B. (2012). *Občutek ogroženosti in vloga policije pri zagotavljanju varnosti na lokalni ravni: CRP(V5-1038 A): poročilo ciljnega raziskovalnega projekta*. Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede.
  49. Meško, G., Fallshore, M., Muratbegović, E. in Fields, C. (2008). Fear of crime in two post-socialist capital cities—Ljubljana, Slovenia and Sarajevo, Bosnia and Herzegovina. *Journal of Criminal Justice*, 36(6), 546–553.
  50. Meško, G., Umek, P., Dobovšek, B., Gorenak, V., Mikulan, M., Žaberl, M. et al. (2000). *Strah pred kriminaliteto, policijsko preventivno delo in javno mnenje o policiji: raziskovalno poročilo*. Ljubljana: Visoka policijsko-varnostna šola.
  51. Miller, L. in Hess, K. M. (2002). *The police in the community: Strategies for the 21st century*. Belmont: Wadsworth/Thomson Learning.
  52. Ministrstvo za notranje zadeve [MNZ], Policija. (2013). *Strategija policijskega dela v skupnosti*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve, Policija.
  53. Ministrstvo za notranje zadeve [MNZ], Policija. (n. d.). *Zgodovina in razvoj policijskega dela v skupnosti*. Pridobljeno na <http://www.policija.si/index.php/dravljeni-in-policija/zgodovina-in-razvoj>
  54. Ministrstvo za notranje zadeve [MNZ]. (2010). *Poročilo o raziskavi stanja na področju v skupnost usmerjenega policijskega dela – stališča občinskih varnostnih svetov*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve, Policija.
  55. Ministrstvo za notranje zadeve [MNZ]. (2012). *Temeljne usmeritve za pripravo srednjeročnega načrta razvoja in dela policije za obdobje 2013–2017*. Pridobljeno na http://www.mnz.gov.si/fileadmin/mnz.gov.si/pageuploads/DPDVN/Usmeritve/Temeljne_usmeritve_2013-2017.pdf
  56. Modic, M., Lobnikar, B. in Dvojmoč, M. (2014). Policijska dejavnost v Sloveniji: analiza procesov transformacije, pluralizacije in privatizacije. *Varstvoslovje*, 16(3), 217–241.
  57. Myhill, A. (2009). Community engagement. V A. Wakefield in J. Fleming (ur.), *The Sage dictionary of policing* (str. 35–37). Los Angeles: Sage.
  58. Nalla, M. K., Meško, G., Lobnikar, B., Dobovšek, B., Pagon, M., Umek, P., et al. (2007). A comparison of officers' perceptions of the police organisational climate in large, midsize, and small cities in Slovenia. V G. Meško in B. Dobovšek (ur.), *Policing in emerging democracies: Critical reflections* (str. 101–126). Ljubljana: Faculty of Criminal Justice and Security.
  59. Nalla, M. K., Modic, M. in Meško, G. (2014). Community policing reforms and organizational changes: An assessment of officers' perceptions of community-police relations in Slovenia. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 65(4), 272–286.
  60. Nalla, M. K., Rydberg, J. in Meško, G. (2011). Organizational factors, environmental climate, and job satisfaction among police in Slovenia. *European Journal of Criminology*, 8(2), 144–156.
  61. New Zealand Police. (2009). *Evaluation of the Auckland City east community policing team*. Wellington: New Zealand Police. Pridobljeno na <http://www.police.govt.nz/sites/default/files/publications/community-policing-auckland-east-evaluation.pdf>

62. O'Connor, C. D. (2008). Citizen attitudes toward the police in Canada. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, 31(4), 578–595.
63. Pagon, M. in Lobnikar, B. (2001). *V skupnost usmerjeno policijsko delo v mestu Ljubljana: ugotavljanje potreb za ustanovitev mestne policije ali redefiniranja dela državne policije: končno poročilo s popravki*. Ljubljana: Visoka policijsko-varnostna šola.
64. Pagon, M. in Lobnikar, B. (2004). Preprečevanje kaznivih dejanj: Možnosti in omejitve novih pristopov pri izvajanju policijske dejavnosti. V G. Meško (ur.), *Preprečevanje – kriminalitete teorija, praksa in dileme* (str. 245–259). Ljubljana: Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti.
65. Pattavina, A., Byrne, J. M. in Garcia, L. (2006). An examination of citizen involvement in crime prevention in high-risk versus low-to moderate-risk neighborhoods. *Crime & Delinquency*, 52(2), 203–231.
66. Pavlovič, Z. (1998). The police and the public: Confidence in building? V M. Pagon (ur.), *Policing in Central and Eastern Europe: Organizational, managerial, and human resource aspects* (str. 547–559). Ljubljana: College of Police and Security Studies.
67. Pečar, J. (2001). Policija in (lokalna) skupnost. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 52(2), 132–140.
68. Pečar, J. (2002). Preprečevanje kriminalitete in policija. *Varstvoslovje*, 4(2), 122–131.
69. Quire, D. S. (1993). *Models for community policing evaluation: The St. Petersburg experience*. Florida Department of Law Enforcement. Pridobljeno na <https://www.fdle.state.fl.us/cms/FCJEL/Programs/SLP/Documents/Full-Text/Quire.aspx>
70. Reisig, M. (2002). Citizen input and police service. Moving beyond the “feel good” community survey. V M. Morash in J. K. Ford (ur.), *The move to community policing: Making change happen* (str. 43–61). Thousand Oaks: Sage.
71. Reisig, M. D. in Giacomazzi, A. L. (1998). Citizen perceptions of community policing: Are attitudes toward police important? *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, 21(3), 547–561.
72. Resolucija o nacionalnem programu preprečevanja in zatiranja kriminalitete za obdobje 2012–2016. (2012). *Uradni list RS*, (83/12).
73. Rosenbaum, D. P. (1988). Community crime prevention: A review and synthesis of the literature. *Justice Quarterly*, 5(3), 323–395.
74. Schaefer Morabito, M. (2010). Understanding community policing as an innovation: Patterns of adoption. *Crime & Delinquency*, 56(4), 564–587.
75. Seagrave, J. (1996). Defining community policing. *American Journal of Police*, 15(2), 1–22.
76. Social Science Statistics (n.d.). *Effect Size Calculator for T-Test*. Pridobljeno na <http://www.socscistatistics.com/effectsize/Default3.aspx>
77. Skogan, W. G. in Hartnett, S. M. (1997). *Community policing: Chicago style*. New York: Oxford University Press.
78. Skogan, W. G., Hartnett, S. M., Dubois, J., Comey, J. T., Kaiser, M. in Lovig, J. H. (1999). *On the Beat: Police and community problem solving*. Boulder: Westview Press.
79. Smolej, D. (2013). Preprečevanje kriminalitete z novo strategijo policijskega dela v skupnosti. V T. Pavšič Mrevlje (ur.), *Zbornik prispevkov 14. slovenski dnevi varstvoslovja*. Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede. Pridobljeno na http://www.fvv.um.si/dv2013/zbornik/policijska_dejavnost/Smolej.pdf
80. Somerville, P. (2009). Understanding community policing. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, 32(2), 261–277.
81. Šifrer, J. in Bren, M. (2011). *SPSS – Multivariatne metode v varstvoslovju*. Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, Ljubljana.
82. Tominc, B. in Sotlar, A. (2011). The politics of peacekeeping: The case of former Yugoslavia. V G. Meško, A. Sotlar in J. Winterdyk (ur.), *Policing in Central and Eastern Europe: Social control of unconventional deviance: Conference proceedings* (str. 457–483). Ljubljana: Faculty of Criminal Justice and Security.
83. Trojanowicz, R. C. (1972). Police-community relations: Problems and process. *Criminology*, 9(4), 401–423.
84. Trojanowicz, R. C. in Carter, D. (1988). *The philosophy and role of community policing*. East Lansing: The National Neighborhood Foot Patrol Center.
85. Trojanowicz, R. in Bucqueroux, B. (1998). *Community policing, how to get started*. Cincinnati: Anderson Publishing.
86. Trojanowicz, R., Kappeler, V. E. in Gaines, L. K. (2002). *Community policing: A contemporary perspective*. Cincinnati: Anderson.
87. Van der Vijver, K. in Moor, L. G. (2012). Metaphors and modern policing. *Journal of Police Studies*, 4(25), 15–29.
88. Vrtič, F. (2006). Razhajanje med oceno stanja in med pričakovanji ljudi do policije iz območja PU Maribor. V B. Lobnikar (ur.), *Raznolikost zagotavljanja varnosti, VII. dnevi varstvoslovja* (str. 646–656). Ljubljana: Fakulteta za policijsko-varnostne vede.
89. Xu, Y., Fiedler, M. L. in Flaming, K. H. (2005). Discovering the impact of community policing: The broken windows thesis, collective efficacy, and citizens' judgment. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 42(2), 123–146.
90. Zhao, J., Thurman, Q. C. in Lovrich, N. P. (1995). Community-oriented policing across the US: Facilitators and impediments to implementation. *American Journal of Police*, 14(1), 11–28.

Measuring the Effectiveness of Implementing Community Policing in Slovenia

Branko Lobnikar, Ph.D., Associate Professor of Security Organization Management, Head of the Chair of Policing and Security studies, Faculty of Criminal Justice and Security, University of Maribor, Slovenia. E-mail: branko.lobnikar@fvv.uni-mb.si

Kaja Prislan, M.A., Assistant in security studies and doctoral student, Faculty of Criminal Justice and Security, University of Maribor, Slovenia. E-mail: kaja.prislan@fvv.uni-mb.si

Maja Modic, Ph.D., Assistant Professor of Security Studies, Faculty of Criminal Justice and Security, University of Maribor, Slovenia. E-mail: maja.modic@fvv.uni-mb.si

Community policing is a relatively new concept of contemporary police work in local environments, and as such, it is a part of the strategy of Slovenian policing. Those who study community policing explain that the desired outcome of effective community policing results in successful crime prevention, citizen satisfaction with the quality of life in the community, successful problem solving, the legitimacy (and legality) of police work, and low levels of fear of crime. This approach to policing represents an alternative to traditional reactive and repressive policing, with emphasis on proactive activities in terms of tackling crime, local problems and other disturbing circumstances that concern community members. The aim of community policing is to improve the quality of life for residents in terms of security issues. In this paper, the authors draw a sample of people from different environments in Slovenia ($n = 1506$) to assess the quality of community policing in their local environments. For purposes of this research, a questionnaire was developed and evaluated, which consisted of four interdependent areas of measurement: (a) Quality of contact with police, (b) Perception of crime and disorder, (c) Personal fear, and (d) Community cohesion. The questionnaire proved to be a valid and reliable instrument, which provided feedback to practitioners and researchers. Furthermore, a questionnaire such as this is suitable for use in the Slovenian cultural environment, where evaluation of community policing is needed. The measurement instrument can be used to calculate the index of community policing implementation in each of the evaluated local communities. As the security issue of most concern, respondents highlighted the problem of accumulation of garbage and worthless goods in their local environment, while almost one-third of them believe that police officers are not impartial, objective and fair in carrying out police procedures. Nevertheless, the results show that in general people feel safe in their communities, and that after a decade of planning this new approach and strategy concerning community policing, begun to yield some positive results.

Keywords: community policing, quality, fear of crime, security issues, local communities, measuring the quality of community policing

UDC: 351.741